

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KOMPOZİSYON ANA SANAT DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

IGOR STRAVINSKY’NİN
NEO-KLASİK ANLAYIŞA YAKLAŞIMI

Duygu Deniz DEMİREL

2501060261

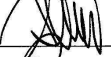
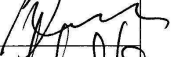
Danışman: Kemal Mete SAKPINAR

İstanbul 2009

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

KOMPOZİSYON Anasanat Dalında **2501060261** numaralı **DUYGU DENİZ DEMİREL'İN** hazırladığı **"İGOR STRAVİNSKY'NİN NEO-KLASİK ANLAYIŞA YAKLAŞIMI"** konulu **YÜKSEK LİSANS / DOKTORA-TEZİ** ile ilgili **TEZ SAVUNMA SINAVI**, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin 15.Maddesi uyarınca **27.02.2009 CUMA** günü saat **13.30'de** yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **.....ne*** **OYBİRLİĞİ** /**OYÇOKLUĞUYLA** karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI (2)	İMZA
PROF. RAMİZ MELİK ASLANOV	Kabul	
YRD.DOÇ. ÇİÇEK KANTER	Kabul	
YRD.DOÇ. ŞEBNEM ÜNAL	Kabul	
YRD.DOÇ. AYŞEN KATIPOĞLU	Kabul	
ÖĞR.GÖR. METE SAKPINAR	Kabul	

ÖZ

Rönesans'tan günümüze doğru müzik, her yüzyılda çeşitli teknikler ile birlikte talep doğrultusunda besteciler tarafından sunulmuştur. Yapılan her yenilik genel anlamda devrim niteliğinde olmuştur. Dünyadaki gelişim bilimde ne denli hızla ilerlediyse müzik de bu gelişimlere paralel olarak güzel sanatlar ile birlikte evrimini sürdürmeye devam etmiştir. Johann Sebastian Bach'ın atılımları ile kiliselerden kovulması, Beethoven'ın klasik üsluptaki senfoniye koro eklemesi, Mozart'ın ana dildeki opera özlemi ile başlayan gelişmeler zinciri, uzunca bir süre devam ederek, Debussy'nin Avrupa Müziğine, doğu sanatının modal zenginlikteki armoni dilini eklemesiyle, sınırları yerle bir etmiş ve gelişimi daha da hızlandırmıştır.

Müzikteki hızlı gelişimler bazı dönemleri artık aratmaya başlamıştı. Arnold Schoenberg'in 30 yıl boyunca donanım kullanmaksızın yazmış olduğu eserlerinin sonunda *Sol Majör* bir parça yazması buna en çarpıcı örnek olabilir.

Igor Stravinsky 20. yüzyılda birçok besteci ile birlikte bu değişim rüzgarı içerisinde kendi müziğinin günümüze kadar gelmesine ve halen tartışılmasına yol açmıştır. Ulusalçı olarak başladığı bestecilik dönemine, Neo-Klasik (Yeni-Klasik) stilde devam etmiş ve önceleri ısrarla reddettiği Serializm'i (diziselliği) de sonradan benimseyerek hem kendini hem de çevresini oldukça şaşırtmıştır. Elbette bu değişimlerin altında çok çeşitli sebepler bulunmaktadır. Bu nedenlerden ötürü Stravinsky'nin Neo-Klasik anlayışı, araştırmamın esas konusunu oluşturmaktadır.

ABSTRACT

Since renaissance until today, music has presented by composers in all centuries with different techniques in the directions of supply and demand. Every change which has made, was in revolutionary status. As the development speed in science grows in the world, music has revolutionary developed paralel with fine arts rapidly. Edges were razed and the development progress has gained speed with banishment of Johann Sebastian Bach from the church by his leaps, Beethoven's chorus adjusments into classical style symphony, Mozart's desire in opera which is in native language leading a chain of developments to Debussy's adjustments in European music with eastern art's of modal richness harmony language.

The development in music made a longing for other periods. A striking example could be Arnold Schonberg who written his work of art without using any hardware, added G major piece at the end of them.

Igor Stravinsky leaded his music to reach and still being discussed in our era by being in the changing with other composers in 20th century. Starting his composing career as a nationalist, continuing in neo-classical style and using serialism which he insistently refused, which also surprised his friends and even himself. Of course there are several reasons lying under these changes. Because of this reasons, neo-classical comprehension of Stravinsky is the main subject of my research.

ÖNSÖZ

Öğrencilik yıllarım süresince dinleyici, besteci ve icracı olarak birçok müzik eserini, çok çeşitli açılardan inceleyerek bazı gözlemlerde bulundum. Kiliseye hapsedilmiş, sadece tek sesle ve uzun süreli notalardan oluşan ve Tanrıya ibadet amacıyla sunulan müzik, yüzyıllara göre farklılaşarak, kendini sürekli olarak geliştirmiştir. Müzik, birçok besteciye önce dahi, daha sonra deli damgası vurdurup, bir önceki yüzyılda en büyük gelişimi göstermenin yanında, en büyük eleştirilere de maruz bırakmıştır.

Öğrencilik yıllarım süresince Igor Stravinsky, kendime oldukça yakın hissettiğim bir besteci olmuştur. Hayatını, müzik felsefesini ve eserlerini ülkemizde çok az bulunan sınırlı kaynaklar ile anlamaya ve kavramaya çalıştım. Artık bir eğitimci olarak, çok değerli bir besteci olan Stravinsky’i müzik dili açısından çeşitli yönleriyle inceleme ve araştırma fırsatını yakalamış oldum. 20. yüzyıl müziğin dinamiklerini bir arada tutan ve ölümsüz eserler bırakan bu besteciyi artık daha da yakından tanıdım. Çalışmamın bu kapsamda faydalı olacağını düşünüyorum.

İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuarı’nda yüksek lisans eğitimim süresince tezimin hazırlanmasında bilgi ve tecrübelerini benimle paylaşarak, bana yol gösteren danışmanım çok değerli Öğretim Görevlisi ve Besteci Kemal Mete SAKPINAR’a, tezimin yazımında bana her türlü desteği gösteren eşim ve meslektaşım Atilla CÖMERT’e teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLO LİSTESİ	viii
RESİM LİSTESİ	ix
KISALTMALAR LİSTESİ	xi
GİRİŞ	1
1.YİRMİNCİ YÜZYIL MÜZİĞİNE GENEL BAKIŞ.....	2
2.IGOR STRAVINSKY.....	10
2.1. Biyografi.....	10
2.1.1. Eserlerinin Sınıflandırılması.....	16
2.2. Stravinsky'nin Yaratıcılık Dönemleri.....	23
3.NEO-KLASİK AKIMA GENEL BAKIŞ.....	31
4.IGOR STRAVINSKY'NİN NEO KLASİK ANLAYIŞA YAKLAŞIMI.....	40
4.1. Octet.....	42
4.2. Symphony in C.....	45
4.3. Symphony in Three Movements.....	49

4.4 The Rake's Progress.....	51
5.SYMPHONY OF PSALMS.....	55
5.1. Giriş.....	55
5.2. Orkestra.....	60
5.3. Form.....	60
5.4. Analiz.....	62
5.4.1. Üçüncü Bölüm.....	62
5.4.2. İkinci Bölüm.....	68
5.4.3. Birinci Bölüm.....	70
5.4.4. Tonal Plan.....	74
SONUÇ.....	77
KAYNAKÇA.....	79

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 5.1: Latince , Psalm 39, (2, 3 ve 4.) Mısralar.....	56
Tablo 5.2: İngilizce, Psalm 39, (2,3 ve4.) Mısralar.....	57
Tablo 5.3: Symphony Of Psalms, Hücre(Intonation)Tablosu.....	62

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1.1: Richard Wagner'in Tristan ve Isolde'si.....	3
Resim 1.2: Tristan ve Isolde, Kromatik ve Geçici Armoni.....	4
Resim 1.3: Mahler 6. Senfoni ve Bruckner 9. Senfoni.....	5
Resim 1.4: Claude Achille Debussy, Prélude a l'Après-midi d'un faune.....	5
Resim 1.5: Leon Bakst, Faunus'un Kostümü.....	6
Resim 1.6: Claude Achille Debussy, Etude VII. Chromatiques.....	7
Resim 1.7: Anton Von Webern, String Quartet, Reel Scale.....	9
Resim 2.1: Igor Fyodorovich Stravinsky Paris (1913).....	10
Resim 2.2: Stravinsky-Korsakov Resim(1908).....	11
Resim 2.3: Igor Stravinsky'nin Cenaze Töreni (1971).....	15
Resim 2.4: Igor Stravinsky (1930).....	16
Resim 2.5: Petruşka 2. Bölüm ,ölçü 57-60.....	24
Resim 2.6: Bahar Ayini ölçü,1-3.....	24
Resim 2.7: Piano-Rag-Müzik,ölçü 1-19.....	25
Resim 2.8: The Soldier's Tale (Bir Askerin Öyküsü) ölçü 1-25.....	26
Resim 2.9: Cantium Sacrum.....	28
Resim 2.10: Sketch by Stravinsky (from "Conversations").....	30
Resim 3.1: Jacques Louis David, The Death of Socrates.....	31
Resim 3.2: Jacques Louis David, The Death of Marat.....	32
Resim 3.3: Dolmabahçe Camii.....	35
Resim 3.4: İstanbul Arkeoloji Müzesi.....	36
Resim 3.5: Maçka Kışlası.....	36
Resim 3.6: Taşkışla.....	37
Resim 3.7: İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı.....	37
Resim 3.8: Sergey Prokofiyev, Symphony (Classical) No.1.....	39
Resim 4.1: Octet (1952 ver.).....	43
Resim 4.2: Octet (1952 ver.).....	44
Resim 4.3: Beethoven ve Stravinsky'nin Do Major 1. Senfonilerinin Temaları.....	46

Resim 4.4: Stravinsky, Do Majör Senfoni, 1. Bölüm, Ölçü 1-10.....	47
Resim 4.5: Stravinsky, Do Majör Senfoni, 1. Bölüm, Ölçü 24-33.....	48
Resim 4.6: Hovardanın Sonu 3. Perde, 2. sahne. Düet, numara 163-166.....	52
Resim 4.7: Hovardanın Sonu 3. Perde, 2. sahne. Düet, numara 249-252.....	54
Resim 5.1: Symphony Of Psalms, El Yazısı.....	55
Resim 5.2: Octatonic Dizi.....	61
Resim 5.3: Symphony Of Psalms Temel Hücre.....	63
Resim 5.4: Symphony Of Psalms 3. Bölüm Tahta Nefesliler Açılış Ölçüleri.....	63
Resim 5.5: Symphony Of Psalms Koral Giriş, Ölçü 2-3.....	64
Resim 5.6: Symphony Of Psalms Ölçü, 1-2-3-4-5-6	65
Resim 5.7: Symphony Of Psalms 3. Bölüm Finali.....	66
Resim 5.8: Symphony Of Psalms, Ölçü 77-78, 83 Armonik Analiz.....	67
Resim 5.9: Symphony Of Psalms, Ölçü 77-78, 83.....	68
Resim 5.10: Symphony Of Psalms 2. Bölüm Giriş.....	69
Resim 5.11: Symphony Of Psalms 2. Bölüm Soprano Partisi ölçü 29-33.....	70
Resim 5.12: Symphony Of Psalms Birinci Bölüm Giriş.....	71
Resim 5.13: Symphony Of Psalms Birinci Bölüm, Ölçü, 37-39.....	72
Resim 5.14: Symphony Of Psalms (Jin Myung Kang .).....	73

KISALTMALAR LİSTESİ

b.	:.....(Baskı)
Çev	:.....(Çeviren)
Fran.	:.....(Fransızca)
Ibid	:.....(Aynı Eser)
İng.	:.....(İngilizce)
Min.	:.....(Minör)(m)
Maj.	:.....(Majör)(M)
p.	:.....(Page)
pr.	:.....(Press)
ps.	:.....(Psalms)
s.	:.....(Sayfa)
ver.	:.....(Versiyon)
var.	:.....(Varyasyon)

GİRİŞ

Stravinsky'nin bestecilik dönemleri, 20. yüzyıl müzik tarihinde değişik akımların öncülüğünü yapmıştır. İlkencilik, Folklorculuk, Yeni Klasikçilik ve hatta Gelecekçilik bile Stravinsky'den ışık almış akımlardır.¹ Stravinsky'nin her bir dönemi, kendine özgü, köklü değişimlerden oluşmaktadır. Bu köklü değişimlerden biri de Neo-Klasik dönemidir.

İki dünya savaşı arasında kalan yıllarda Avrupa'da pek çok besteci Neo-Klasik akımdan esinlenmiş, daha geniş bir dinleyici kitlesi bulabilmek için bir süredir denenmekte olan karmaşık yöntemlerden arınıp, klasiğin dengeli biçimine sığınmaya başlamıştır. Igor Fyodorovich Stravinsky, bu bestecilerin başında gelmektedir. Müziğinin kendine özgü yapısını ve vazgeçemediği ritimsel özellikleri, Neo-Klasik akımının öngördüğü biçimde eserlerinde birleştirmiş, eski çağlara duyulan özlemi dile getirmiştir.

Bu akımın öncü yapıtı olan Pulcinella balesi, İtalyan Barok bestecisi Pergolesi'den kaynaklanan bir esini, 20. yüzyılın deyişine sunmuştur. Bestecinin Kral Oedipus adlı opera-oratoryosu, Handel-Verdi yapısında; Dumbarton Meşeleri başlıklı oda müziği, J.S. Bach'ın Brandenburg Konçertoları'ndaki çalgı düzeninde; Hovardanın Sonu adlı operası, Mozart komedyası biçiminde yazılmıştır.²

Bestecinin yaşamındaki ortam ve çevre değişiklikleri, iki kez millet değiştirmesi, eserlerini, sayısal ve stil çeşitliliği açısından etkilemiştir.³ 20. yüzyıla ışık tutmuş olan bu usta bestecinin müzik düşüncesine ve yaratıcılık dönemlerine değinmeden önce, 20. yüzyıl müziğinden genel olarak bahsetmek gerekmektedir.

¹ Evin İlyasoğlu, Zaman içinde müzik 1.Baskı 1994, Sayfa 223.

² Evin İlyasoğlu, Zaman içinde müzik 1.b. 1994, s. 224

³ Emel Çelebioğlu, Tarihsel Açıdan Evrensel Müziğe Giriş, b.1986, s.212

1. YİRMİNCİ YÜZYIL MÜZİĞİNE GENEL BAKIŞ

Yeni bir yüzyılın başlangıcı ile müzikte de yenilikler ortaya çıkmaktadır. Bestecilere göre yeni müzik bulunduğu çağın tüm değerlerini yansıtmalı ve çağa ayak uydurmalıdır. 20. yüzyıl, müzikte her türlü sınırın bilinçli olarak zorlanmasıdır. 19. yüzyılın sonlarından başlayarak, 20. yüzyılın sonuna kadar büyüyen ve hızla yayılan teknolojik gelişmeler, yüzyıllar boyunca süregelen ve evrimini tamamlamış olan müziğin, modern çağdaki yerini almasına ve yayılmasına olanak sağlamıştır. Müziğin, kayıt teknolojisi ile bağlantılı olarak daha geniş dinleyici kitlelerine ulaşması ve ardından televizyonun buluşuyla birlikte çağdaş sanatlar, görsel ve duyuşsal olarak büyük bir hızla dünyaya yayılmıştır.

Yeni müziğe ilk açılımlar, 19. yüzyıl romantizminin doruk noktasında bulunan Richard Wagner'in "Tristan ve Isolde"si ile Franz Liszt'in "Senfonik Şiirleri"dir. Ayrıca yaşamları çağ değişimlerine rastlayan bestecilerin de hangi çağa ait oldukları tartışılabilir.⁴ Örneğin; son romantik olan Richard Wagner, Gustav Mahler, Richard Strauss, J.A. Bruckner gibi besteciler, aynı zamanda 19. yüzyıl ile 20. yüzyıl arasında köprü görevi görmüşlerdir.

Karmaşık akor kurguları ile birlikte sürekli olarak yükselen Kromatizm ve Modülasyonlardaki öz, biçim karşılıkları, bestecilerin yeni bir dil arayışında olduğunu göstermektedir (Resim 1.3). Bu gelişim ve yenilikleri tamamlayarak 20. yüzyılda müziğin akışını değiştiren en önemli bestecilerden biri Claude Achille Debussy'dir. Debussy yeni bir çağa yeni bir dil oluşturmak için geleneksel kurallara başkaldırmıştır. 1899 yılında Paris'te dinlediği *Raga** müziğinden etkilenmiştir. Doğu sanatındaki modal armoni ile yaptığı süslemeler, Wagner'in senfonik sürekliliğine karşıttır.⁵

⁴ Nurhan Cangal, Armoni, Baskı 2002, s.302

* **Raga** kelimesi "renk, duygu, ruh durumu" anlamlarına gelir. Hint müzik kültürünün önemli bir ögesidir.

⁵ Evin İlyasoğlu, Zaman İçinde Müzik, b. 1999, s.202.

Erster Aufzug.

Einleitung.
Langsam und schmachkend. *B. Nicht schleppend.* Richard Wagner.

3 Flöten.
(kl. Flöte)

2 Hoboen.

2 Klarinetten.
in A.

Englisch Horn.
in F.

4 Hörner.
in E.

3 Fagotte.

Baßklarinette.
in A.

3 Trompeten.
in F.

3 Posaunen.

Baßtuba.

Pauken.

Triangel u.
Becken.

Harfe.

I.
Violinen.

II.

Bratschen.

Violoncelli.

Kontrabässe.

Langsam und schmachkend. *B. Nicht schleppend.*

pp *cresc* *dim* *cresc* *f-p*

Broude Bros.
New York

90

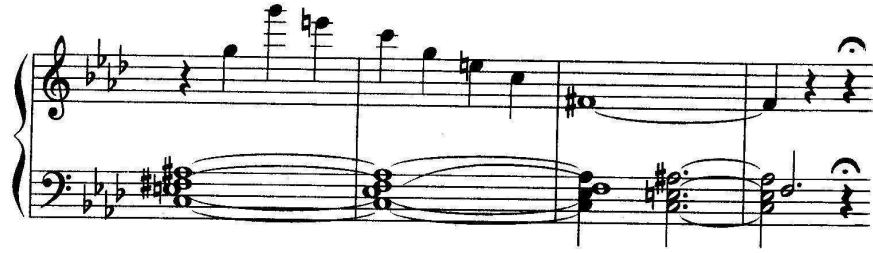
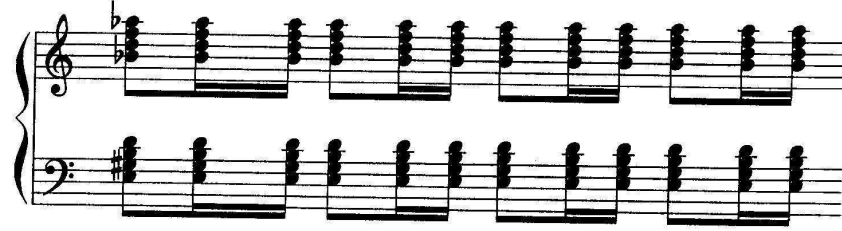
Printed in U.S.A.

Resim 1.1: Richard Wagner, Tristan ve Isolde (1857) Partisyon-Sayfa I

Resim 1.2: Richard Wagner, *Tristan ve Isolde* (1857)
Piyano Transkripsiyonu, Ölçü 1-23 Kromatik ve Geçici Armoni*

* 19. yüzyılın yarısında daha özgür müzik dilinin oluşmasına ve tonalite anlayışına esneklik kazandırmaya yönelik olan armonik yapıdır.

Resim 1.3: **Mahler 6. Senfoni(1904) ve Bruckner 9. Senfoni(1891-1909)** *Superimposed Cords* (Üst Üste kullanılan Akor Kalıpları)

Resim 1.4: **Claude Achille Debussy, Prélude a l'Après-midi d'un faune(1894)**
Bir Kır Perisinin Öğleden Sonrasına Prelüd'ün girişi. Ölçü1-4.

Debussy, 1892-1894 yılları arasında “Bir Kır Perisinin Öğleden Sonrasına Prelüd” adlı eserini bestelediği sıralarda, Dvorak *Yeni Dünya*, Çaykovski ise *Patetik* başlıklı senfonisini yazmaktadır. Onca romantik ortamda Debussy’nin bu öncü atılımı, neredeyse 7. yüzyıldan beri süre gelen armonik ilişkilerin birleştirici niteliğine son vermiş, yeni yüzyıla yeni bir müzik dilinin kapılarını açmıştır.⁶

Resim 1.5: **Leon Bakst**, 1912
Debussy’ nin Prelud’ü için çizdiği **Faunus’un** Kostümü

⁶ Evin İlyasoğlu, *Zaman İçinde Müzik*, b. 1999, s.202.

Scherzando, animato assai

PIANO *pp*

sempre leggerissimo

dolce espress. - - - - (un peu en dehors)

Resim 1.6: **Claude Achile Debussy**, Etude Book II, (1915)
VII. Pour Les Degres Chromatiques (Etüt Kitabı II)

20. yüzyıl başlarındaki gelişmeler ile birlikte artık müzikte biçim, yapı, stil ve özdeki geleneksel kuralların çökmeye başladığı görülmektedir. Müzik artık sınırlarının dışına çıkıp diğer sanat dalları ve akımları ile doğrudan etkileşim ve gelişim göstermektedir. Artık müzik yazmak için, geleneksel kurallara ihtiyaç yoktur. Müzik içinde ve dışında, saf ve sentetik olan sesler ile sessizlik birer araçtır. Elbette önceki yüzyıllardaki teknikler kullanılabilir fakat bugüne dek kullanılmamış birçok teknik, yenilik ve donanım bestecinin elindedir.

İletişim araçlarıyla çok sık çalışan besteciler, 20. yüzyıl müziğinin gücünü, nabzını ve yaratıcılığını ortaya çıkarmışlardır. Artık müziğe başlayan müzisyenin elinde bir teknik donanımı ve yaratma gücü varsa onu hiçbir şey durduramaz.

20. yüzyılın ilk bölümünde çok farklı müzikler üretilmeye başlandı. Sonuç olarak birçok görüş ve materyalin kullanılışının farklı yollardan aynı amaca ulaştığını gördük. Bu günkü müzik uygulamaları da çok geniş bir yelpazededir. Modern müzik kaynakları uzak ve yakın dönem kaynaklarından oluşmaktadır. Bu nedenle 20. yüzyılda, yüksek seviyede ve kalitede eserler üretilmiştir. Olağanüstü zengin malzeme ve stil karışımı ile üretilen bu çalışmalar, aşağıdaki öğeler yardımıyla ortaya çıkmaktadır.

- *Ritmik Enerji*
- *Canlı Doku*
- *Melodik Renk*
- *Yepyeni bir yazı sistemi.*⁷

20. yüzyılın müzik sanatına getirdiği en önemli dil yeniliği, tonal düzenin yıkılması ve yıkılan tonal düzen yerine yeni bir düzenin, on iki ton düzeninin kurulmuş olmasıdır.⁸ Schönberg, Alban Berg ve A. Webern tarafından devam ettirilmiş olan 12 ton düzeni, 2. Dünya savaşıdan sonraki yıllar içinde daha serbestçe kullanılmaya başlanmıştır. Dizisel müzik yazan besteciler arasında A.V. Webern bu konuya en katı yaklaşan bestecilerin başında gelir. Resim 1.7'de

⁷ Winsent Persichetti, Twentieth Century Harmony, Pres. 2002, Page 10-11.

⁸ Nurhan Cangal, Armoni, b. 2002, s. 310

Webern'nin eserinin esas dizisini ve bu dizinin A B C bölümlerinin ayrı ayrı yatay ters çevrimleri ile esas dizinin karışık olarak dizilişini görmekteyiz.

Mässig $\text{♩} = 66$ A. Webern, Op. 28

The musical score is presented in three systems of piano and string quartet staves. The first system shows a piano introduction with dynamics *f*, *sf*, and *p*. The second system continues the piano introduction with dynamics *f*, *p*, and *f*. The third system shows the piano introduction with dynamics *f* and *p dim.*. Below the piano introduction, the Reel Scale is shown as a single staff with notes grouped into three sections labeled A, B, and C.

Resim 1.7: Anton Von Webern, String Quartet (1938) , Reel Scale
Yaylı Çalgılar Dörtlüsü, Esas Dizi-Piyano Transkripsiyonu

2. IGOR FYODOROVICH STRAVINSKY

(17 Haziran 1882-6 Nisan 1971)

(Russian(Rusça): Игорь Фёдорович Стравинский, *Igor' Fjodorovič Stravinskij*)

Resim 2.1: **Igor Fyodorovich Stravinsky** Paris (1913)

2.1-Biyografi

“ Bir adamın sadece bir doğum yeri, bir ana vatanı, bir ülkesi vardır ve doğduğu yer onun hayatındaki en önemli faktördür.” Bu sözler 1 Ocak 1962’de adına verilen bir ziyafette **Igor Fyodorovich Stravinsky** tarafından söylenmiştir.⁹

Igor Stravinsky, 20. yüzyıl müziğinin geniş ve derin yelpazesine, müzik stili ve dönemleri ile damgasını vurmuş önemli bir bestecidir. Stravinsky 17 Haziran 1882’de Oraienbaum’da (bugün Lomonosov) Fiodor Ignatjevic isimli bir bas ile St. Petersburg Kraliyet Operasında çalışmakta olan bir şarkıcının çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. Küçük yaşta müziğe yatkınlığı ile babasının evdeki provalarını dinleyerek; dokuz yaşında piyano çalmaya, ardından da armoni ve kontrpuan öğrenmeye

⁹ The Cambirige Companion to Stravinsky, Edited by Jonathan Cross, pr. 2003, p.98

başlamıştır.¹⁰ Müziğe yatkınlığına karşın, ailesinin müziği meslek seçmesine izin vermemesi üzerine ceza hukuku ve hukuk felsefesi öğrenimi için Petersburg Üniversitesi'ne gönderilmiştir. Üniversiteyi Rimsky Korsakof'un oğlu ile birlikte okuması, 1902 yazında Rimsky Korsakof ile tanışmasını sağlamıştır. Ertesi yıl Rimsky Korsakof'tan özel ders almaya başlamış ve üç yıl kadar (1903-1906) ders almayı sürdürmüştür.

Rimsky Korsakof'la sürekli tartıştığı kompozisyonları, gene onun aracılığıyla Petersburg'da özel ya da halka açık konserlerde seslendirilmiştir. Mi-bemol majör Senfoni'nin (1905-1907) yanı sıra, Rimsky Korsakof'un kızına düğün armağanı olarak yazdığı *Firework* de (1908-Havai Fişekler) bu tür konserlerde çalınmıştır. Bu son yapıt seslendirilmeden hemen önce ölen ustasının anısına yazdığı *Cenaze Ağıtı* (1908) ise Petersburg'da çalınmış, fakat müziği günümüze ulaşmamıştır.¹¹

Resim 2.2: **Stravinsky-Korsakov Solda** (1908)

1905'te üniversiteden mezun olan Stravinsky, 1906'da kuzeni Yekaterina Nossenko ile evlendi. 1907'de oğulları Theodore, ertesi yıl da kızları Ludmilla doğdu.

¹⁰ Howard Hartog, *European Music in The Twentieth Century*, pr. 1996, p.380

¹¹ Eric Walter White, *The Music Of Stravinsky*. Pr.1999, p.11

6 Şubat 1909'da Petersburg'da Stravinsky'nin "Firework" (Havai fişek) ve "Scherzo Fantastique" (Scherzo Fantezi) (1907-1908) adlı orkestra parçasını dinleyen empozaryo* Sergey Diaghilev, ondan Rus Balesi'nin 1909 sezonu için çeşitli bale müziklerinin orkestra düzenlemesini yapmasını istedi. 1910 sezonu içinde yeni bir bale müziği ısmarladı. Böylece ortaya çıkan *L'Oiseau de feu*'nün (Ateş Kuşu), 25 Haziran 1910'da Paris Operası'ndaki büyük başarısı üzerine Stravinsky, piyano ve orkestra için yazmaya başladığı *Konzertstück*'ü (Konser Parçası), Diaghilev'in de ısrarıyla baleye uyarladı. *Petruşka* adını veren bu yapıtını, 1911 yılında Rus Balesi'ne kazandırdı. Bu başarıların ardından 1911-1913 yılları arasında tamamladığı *Le sacre du printemps* (Bahar Ayini) adlı çalışmasının dinamik müziği, 29 Mayıs 1913'de Paris'in *Champs Elysees* Tiyatrosu'ndaki ilk sunumu büyük bir skandala yol açtı. Bu durum Stravinsky'nin müzik yaratıcılığını derinden etkilemiş ve köklü değişimlerin nedenlerinden biri olmuştur.¹²

1908-1909 yıllarında başladığı, Hans Christian Andersen'in "Bülbül" masalına dayanan kısa operası ise, 1913'te sahneleneceği sırada Moskova Özgür Tiyatrosu'nun dağılması üzerine, Diaghilev tarafından uyarlanarak, Rus Balesi'nin 1914 yaz programına alındı. Stravinsky o yaz başladığı *Les Hoces* (Svadebka-Düğünler) adlı bale kantatını Rus köylü temaları ve töreleri üzerine kurmaya karar verdi. Savaşın araya girmesiyle ancak 1917'de tamamlayabildiği bu eserin orkestra düzenlemesini 1923'e kadar bitirememiştir.

Rus Balesi'yle kötü ilişkileri yüzünden 1910-1914 yılları arasında Rusya'da fazla kalamamıştı. Savaş yıllarını ise tümüyle İsviçre'de geçirdi. İkinci oğlu Soulima 1910'da Lozan'da, ikinci kızı Milena, 1914'te Leysin'de doğdu. *Bahar Ayini*'nin bazı bölümleriyle *Bülbül*'ü İsviçre'de yazıldı.

Savaş ilerledikçe Stravinsky yalnızca Rusya'dan değil, Rus Balesi'nden ve merkezi Berlin'de bulunan müzik yayımcısından da koptu. Savaş sırasında yazdığı eserlerinin birçoğu için Cenevre'de bir yayımcı buldu. İsviçreli romancı Ferdinand

* Fransızca *impresario*, Bir sanatçının çalışma programlarını ve anlaşmalarını belli bir yüzde karşılığında düzenleyen kimse.

¹²Ana Britannica, Stravinsky, <http://www.pankitap.com/yazarlar/igor> (Çevirimiçi 17-07-2008)

Ramuz’la birlikte gezginci küçük bir tiyatro için, “okunacak, oynanacak ve dans edilecek” eğlendirici *L’ Histoire du soldat*’ı (Askerin Öyküsü) yazdı.¹³

Savaş bitince Fransa’ya yerleşerek yaklaşık 20 yıl (1920-39) Fransa’nın çeşitli kentlerinde oturdu. Bu yıllarda müziğinde köklü bir değişikliğe giderek önceki stilini belirleyen Rus öğeleri yerine Neo-Klasik anlatımı benimsedi. Ama yepyeni bir tarzda yazabilmek için büyük çaba göstermek zorunda kaldı ve ancak “örnekleme, deneme ve birleştirme” yılları dediği uzun çalışmaların ardından, önceki büyük yapıtlarıyla boy ölçüşebilecek *Oedipus Rex* (1927-Kral Oedipus) ve *Symphony of Psalms* (1930- Mezmurlar* Senfonisi) gibi yeni yapıtlar verdi.

Savaştan hemen sonra Stravinsky, Rus Balesiyle yeniden, fakat bu kez çok daha gevşek bir bağ kurdu. Diaghilev’in isteği üzerine 1920’de Giovanni Battista Pergolesi’nin müziğine dayanan *Pulcinella* (1920) bale düzenlenmesini yaptı. Bu topluluk için yazdığı son bale *Apollon Musagete* (1928-Musaların Başı Apollon) oldu. Ertesi yıl Diaghilev’in ölmesi sebebiyle topluluk dağıldı.¹⁵

Rusya’daki mülklerini yitiren Stravinsky, gelir sağlamak için yan uğraş olarak piyanistliğe ve orkestra şefliğine yöneldi. Piyano ve nefesli çalgılar için *Concerto* (1923-1924), piyano için *Sonata* (1924), piyano için *La Majör Serenade* (1925), piyano ve orkestra için *Capriccio* (1929), iki solo piyano için *Concerto* (1935) gibi bazı yapıtlarını da kendisi için yazmıştır. Daha çok Avrupa’da turneye çıktıysa da üç kez Kuzey Amerika’ya (1925, 1935 ve 1937) bir kez de Güney Amerika’ya (1936) gitmiştir. Bu arada bale müziği yazmayı da sürdürerek, Rus dansçı Ida Rubinstein’in 1920’lerin sonunda oluşturduğu topluluk için iki bale müziği yazmıştır. Bunlardan *Le Baiser de la Fee*’yi (1928-Perinin Öpüşü) Çaykovski’nin piyano ve vokal müziğinden seçmelerle oluşturmuştur. *Persephone*’da ise (Üç bölümlü Melodram-1933) Andre Gide’in bir şiirini temel aldı.

¹³ Akif Saydam, Ünlü Müzisyenler yaşamları-yapıtları, b. 1997, s.179

* “Mezmun” tanım olarak; *makamla okunan Zebur sureleri* anlamına gelmektedir. Bundan dolayı Stravinsky’nin bu senfonisine *Zebur* Senfonisi* de denmektedir

¹⁵ The Cambridge Companion to Stravinsky, Edited by Jonathan Cross, p. 2003, s.5

Ardından, yeni kurulan Amerikan Bale Topluluğu için *The Card Party*'yi (İskambil Partisi-1937) yazdı.

1938'de büyük kızı veremden ölen Stravinsky, 1939'da da karısını ve annesini kaybetti. 2. Dünya Savaşı başlayınca Harvard Üniversitesi'nin çağrısını kabul ederek, 1939-40 öğretim yılında müzik konferansları vermek üzere ABD'ye gitti. 1940'ta yıllardır tanıdığı oyuncu Vera de Bosset ile evlendi. Hollywood'da bir ev satın alarak çeyrek yüzyıldan fazla karısıyla orada yaşadı.¹⁶

Savaş yıllarında *Symphony in C* (Do Majör Senfoni-1938-1940) ve *Symphony in Three Movements* (Üç Bölümlü Senfoni-1942-1945) adlı iki önemli senfonik yapıt besteledi. 1920'de yazdığı *Nefesli Çalgılar Senfonisinde* kullandığı Rusya dönemine özgü müzik öğelerinin yerine, *Do majör Senfonide* Neo-Klasik ilkelerin, senfonik formda bir özetini verdi. *Üç Bölümlü Senfonide* ise, Konçerto ve Senfoninin temel özelliklerini eserinde başarıyla birleştirdi. 1948-1951 yılları arasında *The Rake's Progress* (Hovardanın Sonu) adlı Neo-Klasik operası üzerinde çalıştı. Librettosunu W. H. Auden ile Chester Kalman'ın yazdığı bu operayı bitirince, 1939'dan beri ilk kez Avrupa'ya dönerek yapıtının Venedik'de bulunan Teatro la Fenice'deki prömiyerini yönetti.

The Rake's Progress'i yazarken, asistan olarak Hollywood'daki evine çağırdığı genç ABD'li müzisyen Robert Craft'ın serial müziğe yakınlığı, Stravinsky'nin artık kendisine dar gelen Neo-Klasik tarzı aşmasına yardımcı oldu. O sıralar henüz pek tanımadığı Anton von Webern'in, Arnold Schoenberg'in ve Alban Berg'in müziğini dikkatle inceleyen Stravinsky, başlangıçta tonal müzik çatısı içinde bazı çekingen serial müzik denemeleri yaptı. Daha büyük ölçekli yapıtlar olan *Canticum Sacrum* (1955-Kutsal Kantik) ve *Agon* (1953-1957) balesinde, modal ve tonal bir müzikle başladıktan sonra tümüyle serial bir yapıya geçmekte ve sonunda başlangıçtaki modal ve tonal müziğe dönmektedir.

Dizisel kompozisyonlarından ilki olan *Theremi*'yi (Threnoslar-1958), Rusya ve Neo-Klasik dönemlerinin başyapıtları kadar önem taşıyan *Movements* (Bölümler-

¹⁶ Eric Walter White, *The Music Of Stravinsky*, pr.1999, s.419

1959), *Variations* (Çeşitlemeler-1964) ve *Requiem Canticles* (Requiem Kantikleri-1966) izledi. Bu tarihten sonra sağığı bozulan Stravinsky, gitgide daha az yazmaya başladı, fakat 1970’de bile hala Bach’ın bazı “Prelüd-Füg”lerinin çalgı için düzenlemelerini yapıyordu.

Stravinsky, 20. yüzyıl müziğine büyük katkıda bulunmuş, kendine özgü stili ve müzik düşüncesiyle önemli sonuçlar doğurmuştur. Bileşik ölçülü asimetrik kalıpları araştırmış, müzik cümlelerinde kullandığı figür ve motifleri uzatarak ya da çıkararak simetrik cümleme geleneğini yıkmıştır. Eserlerindeki ritmik dokuyu her zaman ön planda tutması, kendine özgü yaratıcı stilinin en önemli özelliğidir. Ortak çalışma ürünü birçok kitabı da yayımlanan Stravinsky, 6 Nisan 1971’de ABD’nin New York eyaletinde hayata veda ederek, Venedik’te San Michele Adası’nda toprağı verilmiştir.

Resim 2.3: **Igor Stravinsky’** nin Cenaze Töreni (1971)

Resim 2.4: Igor Stravinsky (1930)

2.1.1. Eserlerinin Sınıflandırılması

Opera/Theatre (Operaları)

- *Le rossignol (The Nightingale)* (Bülbül; opera türünde lirik masal, 1914)
- *Renard*, a burlesque for 4 pantomimes and Chamber Orchestra (Tilki; Komik oda operası, 1916)
- *L'Histoire du Soldat (The Soldier's Tale; for chamber ensemble and three speakers)* (Askerin Öyküsü; oda topluluğu ve 3 konuşmacı için, 1918)
- *Mavra* (Puşkin'in eseri üzerine komik opera, 1922)
- *Oedipus Rex* (Kral Odipus, 1927)
- *Perséphone*, for speaker, soloists, chorus and orchestra (Üç bölümlü melodram; anlatıcı, solist, koro ve orkestra için, 1933)
- *The Rake's Progress* (Hovardanın sonu, 1951)
- *Noah and The Flood* (Nuh ve Tufan; İncil'den alınan konu üzerine anlatıcı, mim, şarkı, dans sanatçıları için, 1962)

Ballet (Bale Müzikleri)

- *L'Oiseau de feu (The Firebird)* (Ateş Kuşu; eserin 3 konser suiti versiyonu vardır; 1911, 1919, 1945)
- *Petrushka* (Petruşka, 1911, gözden geçirme: 1947)
- *Le Sacre du printemps (The Rite of Spring)* (Bahar ayini, 1913)
- *Pulcinella*, for chamber orchestra and soloists (Pulçinella bale, 1920)
- *Les Noces (The Wedding)*, for soloists, choir, four pianos and percussion (Düğün; solistler, koro, 4 piyano ve vürmalı çalgılar için, 1923)
- *Apollon Musagète*, for string orchestra (Musaların başı Apollon, klasik bale, yaylı orkestrası için, 1928)
- *Le Baiser de la Fée (The Fairy's Kiss)* (Perinin öpücüğü, bale; Çaykovski'nin teması üzerine, 1928)
- *Jeu de cartes (Card Game)* (İşkambil oyunu, bale, 1936)
- *Danses concertantes* for chamber orchestra (Oda orkestrası için danslar, 1942)
- *Scènes de Ballet* (1944, gözden geçirme: 1945)
- *Apollo*, for string orchestra (Apollo Musagate'in versiyonu, 1947)
- *Orpheus*, for chamber orchestra (Oda orkestrası için Orpheus, 1947)
- *Agon*, for chamber orchestra (Oda orkestrası için Agon, 1957)

Orchestral (Orkestra Eserleri)

- *Symphony in E-Flat Major* (Mi bemol majör Senfoni, 1907)
- *Scherzo fantastique* (1908)
- *Feu d'artifice (Fireworks)* (Havai fişek, 1908)
- *Le Chant du rossignol (Song of the Nihingale)* (Bülbül operasından senfonik-şiir, 1917)
- *Symphonies of Wind Instruments* (Tahta nefesli enstrümanlar için Senfoni, 1920)
- *Suite from Pulcinella* (Pulçinella'dan suit, 1920)

- *Suite No. 2* for chamber orchestra (Oda orkestrası için Suit no:2, 1921)
- *Suite No. 1* for chamber orchestra (Oda orkestrası için Suit no:1, 1925)
- *Quatre études*, for orchestra (Orkestra için 4 Etüt, 1928)
- *Divertimento* (Suite from *Le Baiser de la Fée*) (Perinin Öpücüğü balesinden düzenlenmiştir, 1934)
- *Concerto in E-flat Dumbarton Oaks*, for chamber orchestra (Oda orkestrası için Mi bemol majör Konçerto, Dumbarton Meşaleleri, 1938)
- *Symphony in C* (Do majör Senfoni, 1940)
- *Circus Polka* for orchestra (Orkestra için Dans Sirki, 1942)
- *Four Norwegian Moods*, for orchestra (Orkestra için 4 Norveçli'nin ruh hali, 1942)
- *Ode* for orchestra (Orkestra için, 3 bölüm, Ode, 1943)
- *Scherzo à la Russe* for orchestra (Orjinali *bigband* için, 1944)
- *Symphony in Three Movements* (Üç bölümlü Senfoni, 1945)
- *Concerto in D*, for string orchestra (Yaylı orkestra için Re majör Konçerto, 1946)
- *Tango* for chamber orchestra (Oda orkestrası için Tango, 1941)
- *Greeting Prelude* for orchestra (Kutlama Prelud'ü, 1955)
- *8 Instrumental Miniatures* for 15 Players (15 icracı için 8 enstrümantal minyatür, 1963)
- *Variations; Aldous Huxley in Memoriam* (Aldous Huxley'in anısına Çeşitlemeler, 1963/1964)

Concertante (Konçerto Tarzındaki Eserler)

- *Concerto* for Piano and Wind Instruments (Piyano ve Tahta nefesli enstrümanlar için Konçerto, 1923-24/1951)
- *Capriccio* for Piano and Orchestra (Piyano ve Orkestra için Capriccio, 1929/1949)
- *Violin Concerto in D* (Re majör Keman Konçertosu, 1931)

- *Movements for Piano and Orchestra* (Piyano ve Orkestra için bölümler, 1958/1959)

Choral (Koral Eserleri)

- *Le Roi des étoiles (The King of the Stars, for men's choir and orchestra)* (Yıldızların Efendisi, Kantat, Erkekler korusu ve Orkestra için, 1912)
- *Pater Noster* (koro için, 1926)
- *Symphony of Psalms, for chorus and orchestra* (Mezburlar Senfonisi, koro ve orkestra için, 1930 gözden geçirme: 1948)
- *Credo* (1932)
- *Ave Maria* (1934)
- *Babel* (Babil, 1944)
- *Mass* (1944-48)
- *Cantata, for mezzo-soprano, tenor, female chorus, 2 flutes, oboe, English horn, and cello* (Mezzo soprano, tenor, bayan korusu, 2 flüt, obua, İng. Kornosu ve çello, 1951-52)
- *Canticum Sacrum* (Dinsel Şarkı, 1955)
- *Threni* (Soprano, alto, 2 tenor, 2 bas, karma koro ve orkestra için, 1958)
- *A Sermon, a Narrative and a Prayer* (bir vaaz, bir öykü ve bir dua, 1961)
- *Anthem, for chorus a cappella* (eşliksiz koro için İlahi, 1962)
- *Abraham and Isaac* (1963)
- *Introitus* (6 erkek sesi, arp, piyano, timpani, tamtam, viola ve kontrbas için, 1965)
- *Requiem Canticles* (4 solist, koro ve orkestra için, 1966)

Vocal (Vokal Eserleri)

- *Romance for Voice and Piano* (Piyano ve ses için Romans, 1902)
- *Faun and Shepherdess, for mezzo-soprano and orchestra, Op. 2* (Mezzo soprano ve orkestra için Faun ve Shepherdess, 1907)

- *Pastorale*, for wordless soprano and piano (soprano ve piyano için Sözsüz Şarkılar, 1907)
- *Two Melodies*, for mezzo-soprano and piano, Op.6 (Mezzo soprano ve piyano için 2 melodi, 1908)
- *Deux poèmes de Paul Verlaine* (Two poems of Verlaine, for baritone and piano or orchestra, Op.9 (Verlaine için 2 şiir, bariton, piyano veya orkestra için, 1910/1951)
- *Two Poems of K. Balmont*, for voice and piano or small orchestra (Balmont için 2 şiir;1911/1954)
- *Trois poésies de la lyrique japonaise*, for voice and piano or chamber orchestra (Japon şiirleri için 3 şarkı, sesi, piyano veya oda orkestrası için, 1913)
- *Trois petites chansons*, for voice and piano (or small orchestra) (ses, piyano veya küçük orkestra için, 1913/1930)
- *Pribaoutki*, for voice, flute, oboe, clarinet, bassoon, violin, viola, cello, double bass (ses, flüt, obua, klarnet, fagot, keman, viola, çello ve kontrbas için, 1914)
- *Berceuses du chat*, for contralto and three clarinets (kontr-alto ve 3 klarnet için Kedi Ninnileri, 1916)
- *Three Tales for Children*, for voice and piano (Çocuklar için 3 hikaye, ses ve piyano için, 1917)
- *Four Russian Peasant Songs*, for female voice unaccompanied (4 Rus Köylü Şarkısı, eşliksiz, 1917)
- *Berceuse*, for voice and piano (ses ve piyano için Ninni 1918)
- *Quatre chants russes* (Quatre chants russes for voice and piano) (ses ve piyano için 4 Rus dini şarkısı, 1918/1919)
- *Petit ramusianum harmonique*, for single voice or voices (1938-Küçük Armonik Parça)
- *Three Songs from William Shakespeare*, for mezzo-soprano, flute, clarinet, and viola (mezzo soprano, flüt, klarnet ve viola için William Shakespeare'den 3 parça, 1953)

- *Four Russian Songs*, for mezzo-soprano, flute, harp and guitar (1954, versions from *Quatre chants russes* and *Three Tales for Children*) (mezzo soprano, flüt, arp ve gitar için Rus şarkıları; Rus dini şarkıları ve Çocuklar için 3 hikaye'nin versiyonu)
- *In Memoriam Dylan Thomas* (Dylan Thomas'ın anısına, 1954)
- *Elegy* for baritone and three clarinets (Bariton ve 3 klarnet için Ağıt, 1964)
- *The Owl and the Pussy Cat*, for soprano and piano (soprano ve piyano için, Baykuş ve kedi, 1966)

Jazz Band (Caz Orkestrası için Eserleri)

- *Preludium for Jazz Band* (Caz band için Preludium, 1936/37)
- *Ebony Concerto* for clarinet and jazz band (Klarinet ve caz band için Ebony konçertosu, 1945)

Chamber/Instrumental (Oda Müziği Eserleri)

- *Three Pieces for String Quartet* (Yaylı dörtlü için 3 parça, 1914)
- *Pour Pablo Picasso*, piece for clarinet (Pablo Picasso'ya solo klarnet için müzik, 1917)
- *Canon for Two Horns* (2 korno için kanon, 1917)
- *Duet for Two Bassoons* (2 fagot için düet, 1918)
- Suite from *Histoire du soldat*, for violin, clarinet, and piano (Askerin öyküsünden, keman, klarnet ve piyano için süit, 1919)
- *Three Pieces for Clarinet* (Klarinet için 3 parça, 1919)
- *Concertino for String Quartet* (yaylı dörtlü için konçertino, 1920)
- *Octet for Wind Instruments* (Tahta nefesli enstrümanlar için Octet, 1923)
- *Suite Italienne* (from *Pulcinella*), for violin and piano (Pulcinella'dan, keman ve piyano için İtalyan süiti, 1925)
- *Duo Concertant for Violin and Piano* (keman ve piyano ikili concertant, 1932)

- *Suite Italienne* (from *Pulcinella*), for cello and piano (Pulcinella'dan ello ve piyano için İtalyan Sit, 1932/33)
- *Pastorale*, for violin and piano (Keman ve piyano için Doęa Manzarası, 1933)
- *Elegy*, for solo viola (solo viola için Elegy, 1944)
- *Septet* (Piyano, yaylı ve nefesli enstrümanlar için, 1953)
- *Epitaphium*, for flute, clarinet and harp (Flüt, klarnet ve arp için, 1959)
- *Double Canon*, for string quartet 'Raoul Dufy in Memoriam' (Raoul Dufy'nin anısına yaylı dörtlü için double kanon, 1959)
- *Fanfare for a New Theatre*, for two trumpets (2 trompet için Fanfare, 1964)

Piano (Piyano Eserleri)

- *Tarantella* (İtalyan halk dansı, 1898)
- *Scherzo* (1902)
- *Piano Sonata in F-Sharp Minor* (Fa diyez minr Piyano sonatı, 1903-4)
- *Quatre Etudes*, Op. 7 (Ett, 1908)
- *L'Oiseau de Feu* (*The Firebird*) (Ateş kuşu, piyano ver., 1910)
- *Petrushka* (1911)
- *Le Sacre du Printemps*, for one piano, four hands (Bahar Ayini, drt el piyano için, 1913)
- *Valse des fleurs*, for two pianos (4 el piyano için vals, 1914)
- *Trois pièces faciles*, for two pianos (4 el piyano için 3 kolay para, 1915)
- *Souvenir d'une Marche Boche* (Alman Marşı, 1915)
- *Cinq pièces faciles*, for two pianos (4 el için 5 kolay parça, 1917)
- *Valse pour les Enfants* (ocuklar için vals, 1917)
- *Piano-Rag-Music* (piyano-rag-müzik, 1919)
- *Chorale* (Koral, 1920)
- *Les Cinq Doigts* (1921-Beş Parmak)
- *Trois mouvements de Petrouchka* (Petruşka'dan 3 bölüm, 1921)

- *Piano Sonata* (1924)
- *Serenade* (1925)
- *Concerto for Two Pianos* (4 el için konçerto, 1935)
- *Tango* (1940)
- *Sonata for Two Pianos* (4 el için sonat, 1943)
- *Two Sketches for a Sonata* (sonat için 2 taslak, 1967)¹⁷

Yaşamını ilk 52 yılını anlatan özgeçmişini “*Cronicle Of My Life*”da toplamış ayrıca, “*Poetics of Music*”, “*Conversations*”, *Memories and Commentaries*”, *Expositions and Developments*”, *Dialogues and a Diary*”, ve “*Themes and Episodes*” adlı kitaplarda düşüncelerini ve anılarını ifade etmiştir.¹⁸

2.2. Stravinsky’nin Yaratıcılık Dönemleri

Stravinsky melodiyi, müziği hazırlayan unsurların zirvesi olarak belirtmektedir ve bu bağlamda melodiyi ritmik öğelerle birleştirip kendine has stilini oluşturarak, 20. yüzyıla ismini altın harflerle yazdırmıştır.

Stravinsky’nin yaratıcılığı üç döneme ayrılabilir:

- 1) 1920’ye kadar süren ve Rus müziğinden yararlandığı ilk dönem.
- 2) 1920-1950 yılları arasındaki Neo-Klasik Dönem
- 3) 1950-1971 yılları arasında çalıştığı Serial dönem¹⁹

Yaşamının çoğunu İsviçre, Fransa ve Amerika’da geçiren Stravinsky, yine de Rusya’nın etkisini hiçbir zaman kaybetmemiştir ve hayatı boyunca aralıksız olarak yapıt üretebilmiştir.²⁰ İlk dönem yapıtlarında Rus halk ezgilerinden, ritimlerinden, birden çok ritme bağlı (poli-ritmik, multi-ritmik) yapıya dek stilini geniş bir biçimde sergilemiştir. Küçük yaşlarda aldığı piyano, kontrpuan, armoni dersleri ile teori bilgisini geliştirip, çevrenin etkisi ile de Rus-Alman ekolleri arasında bir köprü kurmuştur. Rimsky-Korsakof ile yaptığı kompozisyon çalışmalarının neticesinde

¹⁷ http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_compositions_by_Igor_Stravinsky. (Çevirimiçi 04-05-2008)

¹⁸ Emel Çelebioğlu, Tarihsel Açıdan Evrensel Müziğe Giriş, b.1986, s.215

¹⁹ Ahmet Say, Müzik Tarihi, b. 2000, s. 487.

²⁰ Evin İlyasoğlu, Zaman içinde müzik, b. 1999, s. 219.

bestelediği piyano sonatı geleneksel üsluptadır ve Korsakof izleri taşır. Bb Major Senfonisi, R. Strauss ve Wagner benzeri bir polifonik doku taşır.

Stravinsky'nin ilk dönem yapıtları arasında bulunan Ateş Kuşu Balesi, Rus Ulusalçı geleneği ile bağlantılı oryantal etkilerle dolu bir yapıttır. Bu dönemin diğer önemli bale müziklerinden biri de Petruşka'dır. Her iki bale yapıtının da düzensiz ve poli-ritmik (birden çok ritimli) yapısı Stravinsky'nin ilk dönemde oluşturduğu ulusalçı stilin en önemli örneğidir ve bu eserler, müzik tarihinde skandal yaratan; dünya üzerinde önemli tartışmalara yol açan Bahar Ayini'nin ortaya çıkmasında büyük rol oynamıştır.

Petruşka'nın içerisindeki Rus Halk Ezgisi. "Wet-nurses" (Sütnine) dansı.

Bu melodi eserdeki Rus Halk Ezgisinin en doğal kullanımını gösterir.

Resim 2.5: **Petruşka 2. Bölüm Ölçü 57-60**

Bahar Ayini, açılışındaki Fagot melodisi.

Lento ♩=50 tempo rubato

Solo ad lib.

Resim 2.6: **Bahar Ayini ölçü 1-3**

Bartok gibi izlenimcilik ve folklor ile işe başlayan Stravinsky, sonraları geçmişteki ustalara özenme yolu ile müzik sanatına yeni bir şeyler getirmeye çalışmıştır. Bestecinin Neo-Klasik stildeki yapıtları, sağlam bir mimari adına, eski çağlara duyulan özlemi dile getirir.

1917-1920 yılları arasında Neo-Klasik stilde bestelediği, geleneksel kompozisyon tekniklerini kullandığı üç önemli eseri, *The Soldiers Tale* (Bir Askerin Öyküsü), *Ragtime* ve *Piyano-Rag-Music*'dir.

dédié à Arthur Rubinstein. 1

Piano-Rag-music. IGOR STRAVINSKY.
Juin 1919.

M. M. $\text{♩} = 144.$
8va *alta*
très fort
moins fort
sem-
p *stacc.*
m. d.
5/4 *le nouveau très fort*
m. g.
brillante e secco
senza ped.
2/4

© Copyright for all Countries 1920
J & W Chester/Edition Wilhelm Hansen London Ltd.

J. W. C. 2061

Tous droits réservés.
All Rights reserved.

Resim 2.7: Piano-Rag-Müzik ölçü 1-19

Bu eserlerde Stravinsky, geçmişteki gelenekleri canlandırmaya çabalamamakta, tam aksine şakacı bir üslupla popüler gelenekle dalga geçmektedir. *Piyano-Rag-Music* adlı eseri bu fikri tam anlamıyla doğrulamaktadır. Özellikle eserin sonlarında caz improvizasyonlarına (doğaçlama) karşı beslenen hayranlık duygusuyla alay edildiği, gözler önüne serilmektedir.²¹

Вернеру Рейнхарту
СЮИТА
из «Истории солдата»
для кларнета, скрипки и фортепиано
(1918)
1. МАРШ СОЛДАТА

Переложение автора И. СТРАВИНСКИЙ

Кларнет Ля ♩ = 112

Скрипка

Фортепиано

Печатается по изданию: Suite from L'Histoire du Soldat by Igor Stravinsky for clarinet, violin and piano.
I. & W. Chester Ltd., London 5350

Resim 2.8: *The Soldier's Tale* (Bir Askerin Öyküsü) ölçü 1-25

²¹ Jonathan Cross, *The Cambridge Companion to Stravinsky* pr. 2003, p.101

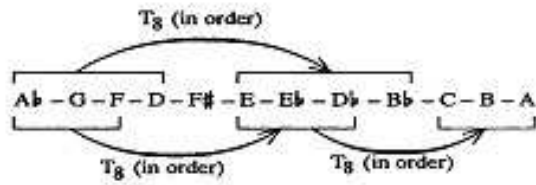
Stravinsky, yaşadığı yüzyıl boyunca, kısa zamanlarda yapmış olduğu büyük değişiklik ve beklenmedik çıkışlarla birlikte, çevresinde kendine ait bir ekol oluşturmamıştır. Fakat müziğinin Neo-Klasik yapısı ve ritmik özelliği ile dünyaca tanınmış geçerli bir besteci olmuştur. Prokofiyev, Shostakovich, Britten, Milhaud, Sessions, Copland gibi birçok besteci 1930'lu ve 1940'lı yıllarda Stravinsky tarzını oldukça modern bulmuşlar ve bu anlayışı yeniden ton duygusuna dönüş; *Neo-Tonalite* olarak yorumlamışlardır. Stravinsky, Hindemith ve Fransızların popüler stilini birleştiren besteciler, oldukça zengin bir materyal ortaya çıkarmışlardır.

Stravinsky'nin A. Webern'den esinlenerek, Arnold Schonberg'in 12-Ton yöntemini kullanışı müzik çevrelerinde şaşkınlıkla karşılanır. Böylesine tutucu bir bestecinin 1950'lerden sonraki döneminde, onca karşı çıktığı diziselliğe yönelmesi şaşılacak bir olaydır.²² Son dönemi olarak bildiğimiz bu dönemde Rönesans bestecilerinden Machaut'un izoritmik (tekdüze ritim) yapılanmasını ele almıştır. Schoenberg'in dizisel yöntemi ile yazdığı ilk yapıtı *Cantata*'dır (1952). Bunu 1955'te bestelediği koro yapıtı *Canticum Sacrum*, *Agon* (bale müziği), Pişano ve Orkestra için *Devinimler*, *Tufan* (bale müziği) ve Koro için *Requiem Canticles* izlemiştir.

Görüldüğü üzere Stravinsky üç ayrı döneminde değişik akımlara yönelmiş, değişik teknik ve stillere öncülük etmesine rağmen tutarsız olmakla suçlanmıştır. Hemen her kılığa büründüğü 20. yüzyılda, başta Bahar Ayini olmak üzere birçok eseriyle, müziğin başta gelen bestecilerinden biri olarak tarihteki yerini almıştır.²³

²² Evin İlyasoğlu, Zaman içinde müzik, b.199,9 s.224

²³ Ahmet Say, Müzik Tarihi, b.2000, s.489-490

b bars 84-93

c three-voice canon

T₁ I: A - B $\flat$ - C - E $\flat$ - C $\flat$ - D $\flat$ - D - E - G - F - G $\flat$ - A $\flat$

T₉ I: F - F $\sharp$ - A $\flat$ - B - G - A - B $\flat$ - C - E $\flat$ - D $\flat$ - D - E

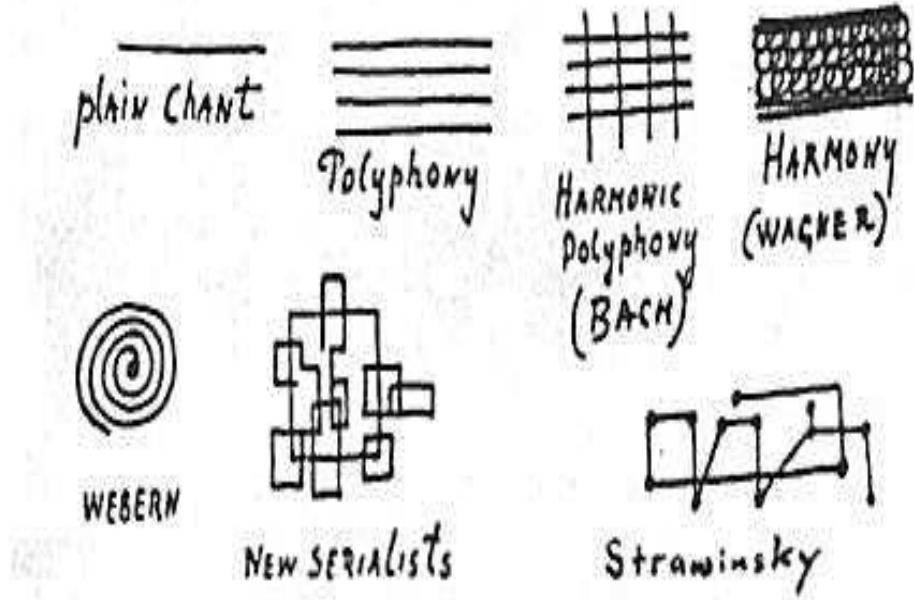
T₅ I: C $\sharp$ - D - E - G - E $\flat$ - F - F $\sharp$ - A $\flat$ - B - A - B $\flat$ - C

T₈
T₈

Resim 2.9: *Cantium Sacrum*²⁴ ölçü 84-93

²⁴ Jonathan Cross, *The Cambridge Companion to Stravinsky* Pr. 2003, p.104

Resim 2.9’da ki Canticum Sacrum örneğinde T harfi Twelve-note (on iki nota), P harfi Prime (ilk dizi, merkez dizi), I harfi ise Inversion (çevrim) anlamlarına gelmektedir. Merkez dizi yukarıdaki örnekte de belirtildiği gibi Ab-G-F-D-F#-E-Eb-Db-Bb-C-B-A (Lab-Sol-Fa-Re-Fa#-Mi-Mib-Reb-Sib-Do-Si-La) notalarından oluşmaktadır. “T1 I”, Merkez dizinin (P) 1. derecesinden çevrilerek (inversion) yazılmaktadır. Merkez dizi (P) Lab notası ile başlamakta olduğu için, T1 La notasından, T5 Do# notasından ve T9 ise Fa notasından başlamak zorundadır ve nitekim eserde de bu görülmektedir. Fakat “T5 I” dizisinde, Stravinsky’nin Mi notası yerine, diziyi Mib notası ile deforme ettiğini görmekteyiz.

Resim 2.10: **Sketch by Stravinsky** (from "Conversations")
Stravinsky'nin Taslağı ("Konuşmalar"dan)

3. NEO-KLASİK AKIMA GENEL BAKIŞ

Neo-Klasisizm(Yeni-Klasikçilik), dekoratif ve görsel sanatlar, edebiyat, tiyatro, mimari ve müzikte tamamen ayrı hareketlere verilen isimdir. Bu hareketler, 18. ve 20. yüzyılların arasında çeşitli zamanlarda etkili olmuştur.

Neo-Klasisizm 18. yüzyılın ilk yarısında İtalya’da daha sonra Fransa, Almanya ve öteki Avrupa ülkelerinde gelişen, eski Yunan ve Roma örneklerine dayanan bir sanat üslubudur. 18. yüzyılda Barok ve Rokoko’nun* aşırı süslemeciliğine tepki olarak ortaya çıkmış, Avrupa sanat akımı olan Neo-Klasisizm; sanatta yeniden ilkçağ unsurlarının ön plana çıkması anlamına gelir. Bu dönemde, eski Yunan ve Roma tarzı tekrar canlandırılmıştır. Işığın getirdiği etkilerden uzak, perspektif ve derinlik aramayan, arka plana ağırlık veren ve keskinleşen çizgiler, bu stilin en belirgin özelliğidir.²⁵

Resim 3.1: Jacques Louis David, The Death of Socrates (1787)
Sokrates’in Ölümü

* **Rokoko:** Barok dönemden klasik döneme geçerken, 1726-1775 yılları arasında Paris’ de gözde olan akımların arasında gelir. Rokoko stilindeki bir yapıtın hafif, zarif, oldukça yapay, eğlenceli, zeki, kolay anlaşılır, hemen parlayan cilalı ve süslü nitelikleri vardır.

²⁵ Evin İlyasoğlu-Zaman İçinde Müzik, b.1999, s. 49.

Resim 3.2: **Jacques Louis David, The Death of Marat (1755)**
Marat'ın Ölümü

Bu dönemin resim sanatında en etkin isim Jacques Louis David ve aynı sanatçının bir öğrencisi olan Dominique Ingres'dir. Öncelikle bu iki sanatçının meydana getirdiği Neo-Klasik akımın hemen önündeki durum bir hayli karmaşıktır. 1789'daki devrim gerçekleştiği sırada, başta Rokoko gelenekçiliği olmak üzere, ahlakçı yaklaşımlar ve burjuva natüralizmi dikkat çekmekteydi. Fakat koruyucu dediğimiz çeşitli hamiler için yapılan sanat, artık bu dönemde halk için yapılmalıdır görüşüyle yer değiştirince bu yönde bir yaygınlık da söz konusu olmaya başlamıştı.²⁶

Neo-Klasisizm, devrim ülkülerini ve devrimin gücünü dile getiren bir anlayışla yola çıkan ressam David'i, dönemin sembol ressamı haline de getiriyordu.

²⁶ <http://mitoloji.info/resim-akimlari/neoklasizm.nedir/Neoklasik.dönem> Çevirimiçi 07-07-2008

Zaten Neo-Klasisizm ve David'in ortaya çıkmalarından sonra Rokoko tarihe karışmış oldu. David'in ortaya çıkışından itibaren Fransız resmi hem toplumsal hem de plastik açıdan bir kriz içine girmiştir. Sanatçı 1755 yılında Roma'ya gitmiştir. Işık ve gölge ile elde ettiği hacimli, rölyefsi^{*} etkiler onun için çok önem taşımaktaydı. Roma'dan döndüğü sırada antik temaları seçmiş ve ifadeci bir anlayıştan yana olmuştur. Devrime paralel olarak, sanat yapıtının didaktik bir özelliğe de sahip olması gerektiğini söylemiştir. Sanatçının belki de en önemli eseri "Marat'ın Ölümü" isimli resmidir.

Fransa'da insana dayalı bir Neo-Klasisizm gelişirken, yani bir portre ve ifade olgusu ağırlıktayken, özellikle İngiltere'de, manzara resimlerinde suluboya çokça kullanılmıştır. Bunun yanı sıra *yaşam ile ölüm arasındaki hayvan mücadeleleri* de çok önemli bir konu olarak dikkati çeker. Bu yönde önemli isimlerden birisi; George Stubbs'dur. Bir başka konunun ise; *sosyete kompozisyonları* olduğunu söyleyebiliriz. Bu yönde, o zamanın İngiltere'sinde dikkati çeken isim, Arthur Devis'dir.²⁷

Neo-Klasik resmin İtalya'da ne durumda olduğuna bakacak olursak; bu dönemde şehir resimleri yapıldığını görebiliriz. Bu resimlere Venduta resimleri de denmektedir. Ressamları içinde de en önemlileri; Canaletto, Guardi ve Pannini gibi isimlerdir. Bu sanatçılar, fotogerçekçi tarzda ele aldıkları İtalya'nın önemli meydanlarını, şehir köşelerini resimlerine aktarmışlardır. Resmettikleri yerlerin topografik^{*} karakterlerini ortaya koymak, bu ressamların en önemli özellikleridir. Kısaca resim sanatının belki de fotoğraf sanatı ile eşdeğer anlama ulaştığı, adeta özdeşleştiği bir resim kulvarını da Venduta ressamları oluşturmaktadırlar.

Neo-Klasik resmin İspanya'daki durumuna gelince; burada karşılaştığımız önemli kişiliğin adı; Francisco de Goya'dır. Bu sanatçı 18.yüzyılın sonlarında ortaya çıkardığı resimlerle, bir anlamda klasik resmi romantik ve gerçekçi resme, bir o denli de gerçeküstücü (sürrealist) resme yaklaştıran insan olmuştur. Sanatçının iki önemli resmi olan *Giyinik Maya* ve *Çıplak Maya* adlı tabloları, Velazques'in Aynalı

* Rölyef: Fransızca kabartma manasına gelmektedir.

²⁷ Hales Mick, In The Neo-classic style, pr.1998, p.34

* Topografya: Bir kara parçasının doğal engebe ve özelliklerini kâğıt üzerinde çizgilerle gösterme işi.

Venüs'ünden sonra İspanyol resmindeki ilk çıplak portresi olması bakımından önemlidir.²⁸

Mimaride ise Neo-Klasisizm hakkındaki ilk görüş 16. yüzyılda İtalyan mimar Andrea Palladio tarafından ortaya konulmuştur. Palladio ilk çağ Roma mimarisini ayrıntıları ile inceleyerek ilk klasisizmin temellerini atmıştır. Palladio Klasisizmi, 1600'lerden sonra İngiltere'ye tümü ile yerleşmiş, etkileri buradan Amerika'ya uzanmış, diğer Avrupa ülkelerinde de derin izler bırakmıştır. Bu stilde; sadelik, açıklık, ölçü, orantıların düzenliliği en önemli özelliklerdir.

Neo-Klasik Akımın Öncüleri:

- *Jacques Louis David(1748-1825) Fransız*
- *Jean Pomuste Dominique Ingres(1780-1867) Fransız*
- *Marie - Guillemine Benoist, (1768-1826) Fransız*
- *Anne Louis Girodet de Roucy Trioson, (1767-1824) Fransız*
- *Adélaide Labille - Guiard, (1749-1803) Fransız*
- *Andrea Appiani, (1754-1817) İtalyan*
- *Anselm Feuerbach, (1829-1880) Alman*
- *Angelica Kaufman, (1741-1807) İsviçre*
- *Nicolai Abildgaard, (1743-1809) Danimarka*
- *Christoffer Wilhelm Eckersberg, (1783-1853) Danimarka*
- *James Barry, (1741-1806) İrlanda*
- *Karl Briullov, (1799-1852) Rus²⁹*

Neo-Klasik akım 19. yüzyılda İstanbul'un çehresinin değişmesine neden olmuş, batılılaşma hareketleri dahilinde birçok mimari yapıda kullanılmıştır.

²⁸ http://kirlangicbaligi.blogcu.com/resim-santinda-neo-klasik-akim_2503858.html Çevrimiçi 07-07-2008

²⁹ http://kirlangicbaligi.blogcu.com/neo-klasik-akiminin-oncileri_2503845.html Çevrimiçi 07-07-2008

Dönemin İstanbul'una bakıldığında her köşede, Neo-Klasik üslupta yapılmış binalar görmek son derece mümkündür. En belirgin örnekleri şöyledir:

- *Arkeoloji Müzesi*
- *Dolmabahçe Camii*
- *Maçka Kışlası*
- *Taşkışla*
- *Cihangir Camii*
- *Ayaspaşa Asker Hastanesi*
- *İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuarı*

Resim 3.3: **Dolmabahçe Camii (1855) Garabet Amira Balyan***

* **Garabet Amira Balyan (1800-1866)**, I. Abdülmecit'in mimarlarından. En önemli eseri, oğlu Nigoğos Balyan'la birlikte yaptıkları Dolmabahçe Sarayı'dır.

Resim 3.4: **İstanbul Arkeoloji Müzesi**
Osman Hamdi Bey (1881)

Resim 3.5: (Eski Adıyla)**Maçka Kışlası-Kuleli Askeri Lisesi (1890)**

Resim 3.6: **Taşkışla** (İstanbul Teknik Üniversitesi) (1846-1852)
Williams James Smith

Resim 3.7: **İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuarı**

Müzik sanatında da kullanılan *Neo-Klasik* terimi, 20. yüzyılın ilk yarısında teknik kurguyu sağlamlaştırmak adına, Klasik, Barok, hatta Barok öncesi dönemlere başvuran besteciler için geçerlidir. Avrupa müziği gelenekleriyle bağlarını koparmak istemeyen, “tonal eksen”, “melodik gelişim”, gibi eski temel kural ve tekniklerin kullanılması Neo-Klasik Akımın temelini oluşturur.³¹ Bu akımın öncü yapıtı Stravinsky’ nin *Pulcinella* Balesi (1920) olarak bilinse de Sergey Prokofiyef (1891-1953)’ in *Klasik Senfoni*(1917)’ si daha önce aynı özellikleri göstermiştir.³²

20. yüzyılda erkenden ortaya çıkmış olan bu akım, zamanın getirdiği yeni müzikal öğelerle, klasik dönemden gelen müzikal öğeleri birleştirdi. Bu klasik öğeler, eserin *strüktürel* (yapısal) özelliklerini, armonik çerçeveyi ve melodik unsurları kapsamaktadır.

Tanınan Neo-Klasik bestecilerin bir kısmı, Igor Stravinsky, Paul Hindemith, Dimitri Shostakovich, Sergei Prokofiev, Aaron Copland, Arthur Honeger, Fransız Altıları ve Max Reger’dir. 1911 yılında Max Reger’in bestelediği *Eski Üslupta Konser Parçası* adlı eser, Neo-Klasik’in ilk örneği kabul edilir.³³ Türk bestecilerinin yapmış olduğu Neo-Klasik stilde eserler de mevcuttur. Buna örnek olarak Adnan Saygun’un *Eski üslupta Kantat* eserini gösterebiliriz.

³¹ Ahmet Say, Müzik Ansiklopedisi Cilt 3, b. 2005, s.641.

³² Evin İlyasoğlu, Zaman İçinde Müzik, b.2000, s.219

³³ Ahmet Say, Müzik Ansiklopedisi Cilt 3, b. 2005, s.642.

CLASSICAL SYMPHONY

Op. 25

S. Prokofieff

1916 - 1917

I

Allegro $\text{♩} = 100$

con brio

Flute I II

Oboe I II

Clarinet I II

Bassoon I II

Trumpet I II

Horn I II

Timpani

Violin I

Violin II

Viola

Cello

Bass

Printed in USA

MB 9 9

Resim 3.8: **Sergey Prokofiyev, Symphony (Classical) No.1, 1917**
(Klasik) Senfoni No.1

4. IGOR STRAVINSKY’NİN NEO-KLASİK ANLAYIŞA YAKLAŞIMI

Müzik sanatında, 20. yüzyılın başlarında ortaya çıkmış olan Neo-Klasisizm, modern müzik düşünceleri ile Barok ve Klasik dönemden esinlenen müzikal öğeleri birleştirmektedir. Bu klasik öğeler, eserdeki yapıyı ve melodik düşünceyi kapsamaktadır. Igor Stravinsky’nin öncülüğünde ortaya çıkmış olan bu akımın hedefi eski müzikal geleneklere yeniden yönelmektir. Aynı zamanda bu akım, 1910’dan 1920’lere uzanan karmaşık müzikal bir döneme karşı duyulan tepki niteliğindedir.

Birinci Dünya Savaşının sonlarına doğru, adı günahkâra çıkmış olan Stravinsky, Bahar Ayini’nden sonra hak etmediği eleştirilere maruz kalmış, kötü bir ünvan kazanmıştı. Elbette ki günümüzde bu durum, Stravinsky’nin, zamanının çok ilerisinde bir besteci olduğunu göstermektedir. Bir taraftan Bahar Ayini’nin şiddetli ritimleri ve armonik dili izleyicileri rahatsız ederken, diğer taraftan Stravinsky, müziğinde yapacağı yeni değişimin ışığını görmeye başlamıştı.

Ünlü bir yazarımız o dönemden şu ifadelerle bahsetmektedir:

“...Oysa 29 Mayıs 1913 günü Paris’in **Champs-Elysees** tiyatrosunda çağımız sanatının en büyük skandallarından biri koptu. Librettosunu **Stravinski** ile **Nicolas Roerich’in** hazırladığı dekorlarını da Roerich’in yaptığı bu bale oyununun o akşamki ilk sunuluşunda orkestrayı **Pierre Monteux** yönetiyordu. Perde açılalı birkaç dakika geçmemişti ki yüksek sesli protestolar, yuhalar, ısıklıklar duyulmaya başlandı. Böyle bir müziğin, müzik sanatının köküne kibrit suyu döktüğüne inanan gericiler, bütün kinleriyle, bütün hınçlarıyla, müzik sanatını aslında yeni ufuklara götüren başyapıtın üstüne kin ve nefret kusuyorlardı. Gürültü arttıkça artıyordu. Bu ara Saint-Seans “Stravinsky bir dahidir” diye haykırıyordu. Avusturya elçisi alaycı kahkalarla gülüyor, **Florent Schmitt** buna karşı elçiye küfrediyordu. Bu patırtı arasında **Debussy** ise “lütfen gürültü etmeyiniz de şu nefis müziği dinleyelim” diye çevresindekilere yalvarıyordu.”³⁴

18. yüzyılın en önemli özelliği elbette ki müzikal formlardır. Stravinsky müzikal öğeleri bir arada tutan o formal yapıyı kullanarak, kendi doğasında barındırdığı poli-ritmik (çok ritimli) yapıyı, 20. yüzyılın armonik dili ile bir araya

³⁴ İlhan Mimaroglu, Müzik Tarihi, b.2006, s. 141

getirip *Neo-Klasisizm* akımına öncülük etmiştir. Eski zamanların müzikal unsurlarını yeni bir üslupta keşfetmiştir.³⁵

Stravinsky'nin Neo-Klasik anlayıştaki ilk eseri 'Pulcinella' balesidir. Rus balesinin ünlü empozaryosu Sergey Diyagilev (1872-1929) tarafından ısmarlanan üç bale müziği Stravinsky'nin ilk yapıtları arasında yer almaktadır. 1909-1911 yılları arasında Paris'te yaşadığı dönemlerde, Diyagilev'in de Paris'e gelmesiyle birlikte *Ateş Kuşu* (1910), *Petruşka* (1911) ve *Bahar Ayini* (1913) adlı bale müziklerini yazmıştır.³⁶

1920'li yılların sonlarında ve 1930'un başlarında Neo-Klasik akım, yaygın ve kabul edilen modern bir tür olmuştu. Stravinsky 1951'de tamamladığı *The Rake's Progress* (*Hovardanın Sonu*) adlı operasıyla *Neo-Klasisizm*'in popülaritesine katkıda bulunmuştur.³⁷ En uzun operası olan bu eser W.H. Auden ve Chester Kallman'ın librettoları üzerine yazılmış, yapıtta Mozart ve İtalyan operalarından seçmecilik yoluyla yararlanılmıştır. 1921 ile 1950 yılları arasında büyük ölçüde nefesli çalgılar, koro ve oda müziği ile ilgili çalışmalar yapmıştır. Nefesli Çalgılar Senfonisi *Symphonies of Wind Instruments* (1920) ve Mezmurlar Senfonisi *Symphony of Psalms* (Koral Senfoni-1930) bestecinin en başarılı eserleri arasında yer almıştır. 1925 yılında yazmaya başladığı *Kral Oedipus Oratoryosu* orijinal klasisizmi yansıtan eserlerinden biridir.

Bunların dışında *Symphony in Three Movements* (Üç Bölümlü Senfoni-1945), *Symphony in C* (Do Majör Senfoni) bestecinin büyük eserleri arasına girmektedir.

Perséphone for speaker, soloists, chorus and orchestra (Üç Bölümlü Melodram; konuşmacı, solist, koro ve orkestra için-1933), *Apollon Musagète*, for string orchestra (Musaların Başı Apollon, yaylı çalgılar orkestrası için-1928) ve *Orpheus, for chamber orchestra* (Orpheus, oda orkestrası için-1947), Stravinsky'nin Yunan Mitolojisinden etkilendiğinin bir kanıtıdır.

³⁵ Igor Stravinsky: Introducing Neoclassicism 1882-1971 - by James Reel

³⁶ İ. Boran, K.Y. Şenürkmez, Kültürel Tarih Işığında Çoksesli Batı Müziği b.2007, s.248.

³⁷ Evin İlyasoğlu, Zaman İçinde Müzik, b.1999, s. 224.

Bu dönemin zirve operası olan *The Rake's Progress* (Hovardanın Sonu) 1951 yılında tamamlamıştır. Stravinsky'nin bu operası Neo-Klasik stilde yazılmış olan eserlerin kulminasyonu (*culmination*, zirvesi) sayılmaktadır³⁸.

4.1. Octet

Octet, Stravinsky'nin 1922 yılında tahta nefesli enstrümanlar için yazmış olduğu ilk Neo-Klasik eseridir. Bu eser, bestecinin diatonik ve octatonik dizi yapısında ürettiği bir çalışmadır. Üç bölümden oluşmaktadır. Özellikle dikkati çeken ikinci bölüm; *varyasyon* formunda yazılarak, *Tema ve Varyasyonları* olarak adlandırılmıştır.

İkinci bölümde göze çarpan tema ve ardından gelen ilk varyasyon, Rondo'ya benzer, tekrarlanan bir yapıdadır. Temanın ilk kısmı 24. numarada flüt ve klarnet tarafından sunulmaktadır ve octatonic dizinin sekiz sesinden yedisi kullanılarak, la sesi vurgulanmaktadır. La, Si bemol, Do ve Do diyez notaları temanın başlangıç çizgisini oluşturmaktadır. Temanın ikinci kısmı ise, 25. numarada trompetler tarafından sunulmaktadır. Burada Re diyez perdesine doğru transpoze yapılmış ve 26. numarada trombonun eşliğinde tekrardan, merkez olan La sesine geri dönmüştür (Resim 4,1). Stravinsky, tonal imalarla, octatonik dizilerin arasındaki başarılı çatışmayı, uyumlu bir kontrastlık (zıtlık) içinde yansıtmıştır.³⁹

³⁸ Jonathan Cross, *The Companion to Stravinsky*, (Martha H. Hyde) pr. 2003, p. 123.

³⁹ Jonathan Cross, *Stravinsky*, Cambridge University, pr. 2003, p. 103

Octet (1952 version), 'Tema con Variazioni': reduction and analysis from van den Toorn (1983)

The image displays a musical score for the 'Octet (1952 version)' by Henk van den Toorn, specifically the 'Tema con Variazioni' section. The score is a reduction and analysis from van den Toorn (1983). It features two main staves: a piano (p) staff and a trumpet (Tp) staff. The tempo is marked as 92 beats per minute. The piano part includes dynamics such as *mp* (mezzo-piano) and *pp* (pianissimo). The trumpet part includes a *etc.* (et cetera) marking. The score is divided into measures, with measure numbers 24 and 25 indicated. Below the piano staff, there is a section titled 'Collection III' which lists several musical elements: 1. 0 'dominant', 2. 0, 3, 3. (0 1 3 4) tetrachord, 3a. (0 1 3 4) (3 4 6 7) tetrachords, 4. (0 1 3 4 7 9 10) theme, 4a. (0 1 3 4 7 9 10) (3 4 6 7 0), and 5. 0 1 3 4 6 7 9 10 (0) A-scale on D. The analysis also includes a diagram of the A-scale on D, showing the notes A, B, C, D, E, F, G, A, and a diagram of the Collection III, showing the notes A, B, C, D, E, F, G, A, and a diagram of the A-scale on D, showing the notes A, B, C, D, E, F, G, A.

Resim 4.1: Octet (1952 versiyon) Van De Toorn' un Analizinden

Son varyasyon (çeşitleme), bölümün final kısmını oluşturmasının yanı sıra, bestecinin de en çok beğendiği kısımlardan biri olma özelliğini taşımaktadır. Stravinsky'nin füg dokusunda yazdığı bu tema Resim 4.2. de sergilenmektedir.

Resim 4.2: **Octet** (1952 ver.) Tema ve Varyasyon, Var. E

Stravinsky'nin ilk Neo-Klasik eserlerinden biri olan Octet, dikey (*vertical*) hareketten daha çok, yatay (*horizontal*) hareketle işlenmiştir. Fakat bu horizontal hareketler, armonik ve ritmik yapılarla güçlenmektedir.

Stravinsky'nin ilk Neo-Klasik çalışmaları, dinleyicilere tanınmış klasik dönem kompozisyonlarını çağrıştırmaktadır. Bu da bestecinin varmak istediği noktayı ve bu bağlamdaki başarısını göstermektedir.

4.2. Symphony in C (Do Majör Senfoni)

The Symphony in C (Do Majör Senfoni) klasik senfoni geleneklerinin getirmiş olduğu yöntemlerle yazılmıştır. Bu geleneklerin başında; başlığından da anlaşılmış olduğu gibi *C dur* (Do Majör) tonunda olması, dört bölümden oluşması, klasik bir orkestra ve sade bir armoni dili kullanılması dikkati çekmektedir. Bölümleri sırasıyla;

1. *Moderato alla breve* (yaklaşık 9 dakika)
2. *Larghetto concertante* (yaklaşık 6 dakika)
3. *Allegretto* (yaklaşık 5 dakika)
4. *Largo; Tempo giusto, alla breve* (yaklaşık 7 dakika)

Bu senfoni, *Octet* (sekizli) ve *Pulcinella* balesinin başlatmış olduğu Neo-Klasik dönemin temsilci eserlerinden biridir. Ayrıca eserin birinci bölümüne baktığımız zaman, Neo-Klasik geleneklere uygun bir yapı görülmektedir. Bu bölüm klasik *Sonat Allegrosu** formunda yazılmış olmakta ve görkemli bir girişle başlamaktadır.

Do majör senfoninin, daha sonra yazılmış olan Üç Bölümlü Senfoni'den (*Symphony in Three Movements*) farkı; hem soyut olması, hem de L.V. Beethoven, J.Haydn ve J.S.Bach'ın saf müzik tarzlarına doğru bir eğilim göstermesidir. Elbette ki bu durum, *Neo-Klasisizm*'in bir getirisidir.

Birinci bölümün ilk teması, klasik senfoni teması modeline iyi bir örnek teşkil etmekle beraber; klasik senfoni bestecilerinden biri olan L.Beethoven'ın birinci senfonisinin ilk temasıyla benzer unsurları içermektedir.

*Sonat Allegrosu: Sonat tabiri, seslendiriliş anlamına gelmekte, latince *sonare, sonatum* sözlerinden çıkmaktadır. Sonat Allegrosu XVIII. yüzyıllarda gelişmiştir. Üç bölümden oluşur; Expozisyon (sergileme), Development (gelişme) ve Recapitulation (tekrar). En belirgin özelliği, *Expozisyon*'un (sergileme) iki temadan oluşmasıdır.

a Beethoven, Symphony no. 1 in C major, movement I

Allegro con brio (♩ = 112)

b Stravinsky, Symphony in C, movement I

Moderato alla breve (♩ = 66)

Resim 4.3: **Beethoven** ve **Stravinsky**'nin Do Major 1. Senfonilerinin 1.Bölüm Temaları

Resim 4,3. de Stravinsky'nin birinci teması ile Beethoven'ın birinci teması karşılaştırıldığında; Stravinsky temasının, Beethoven Do majör senfoni temasındaki gibi üç notanın (Do, Sol, Si) oluşturduğu motiflerden meydana geldiğini görüyoruz. Ara sıra dördüncü nota da (Mi) üçlü armoniyi doldurmak için seslenmektedir. Ayrıca iki temada da, motif tekrarlarındaki ritmik yürüyüş, karakteristik olarak temaların ortasına doğru hareketlenmekte, sonuna doğru ise sadeleşmektedir. Aynı zamanda Stravinsky birinci Period'da(dönem), Beethoven'nın yaptığı gibi temayı bir üst kademenin tonunda (Re) seslendirmiştir.

Symphony in C, first movement, bars 1-10

Moderato alla breve (♩ = 66)

The musical score is for the first movement of Stravinsky's Symphony in C, bars 1-10. The tempo is *Moderato alla breve* (♩ = 66). The key signature is one sharp (F#). The score is for a full orchestra and includes parts for Flute 1/2, Oboe 1/2, Clarinet 1/2 in Bb, Bassoon 1/2, Horn 1/2 in F, Trumpet 1/2, Violin 1/2, Viola, Violoncello, and Double Bass. The score shows the first ten bars of the movement, with various dynamics and articulations.

Fl 1/2
Ob 1/2
Cl 1/2 in Bb
Fg 1/2
Hn 1/2 in F
Timp
Vln 1
Vln 2
Vla
Vc
Bass

7

Ob 1/2
Fg 1/2
Hn 1
Vln 2
Vla

Resim 4.4: Stravinsky, Symphony in C(Do Majör Senfoni) 1. Bölüm, Ölçü 1-10

Symphony in C, first movement, bars 24–33

The musical score is presented in four systems, each containing multiple staves for different instruments. The first system includes Piccolo, Flute 1, Oboe 1, and Bassoon 1. The second system includes Horns 1 and 2, Horns 3 and 4, Trumpet 1, and Trombone 1. The third system includes Violin 1, Violin 2, Viola, and Violoncello/Bass. The fourth system includes Oboe 1, Bassoon 1, Violin 1, Violin 2, Viola, and Violoncello/Bass. The score features various musical notations including notes, rests, and dynamic markings such as *mf*, *p*, *Solo*, *p leggiero*, and *p (secco)*.

Resim 4.5: Stravinsky, Symphony in C, 1. Bölüm, Ölçü 24-33

Bölüm ilerledikçe, dinleyici, Stravinsky'nin klasik stil öğelerinden az da olsa uzaklaştığını hisseder. Bunun iki nedeni vardır. Birincisi; eski stilin demodeliğini yansıtmak ve ikincisi; eski stili yeni bir dille tekrardan biçimlenebileceğini göstermektir. Başka bir deyişle, Stravinsky bu eserinde kendine özgü stilini de kullanarak, klasik üsluba meydan okumanın yanı sıra, onu modernleştirme çabasıdadır.⁴⁰

İlk iki bölümünü, Avrupa'da oluşturarak, daha geleneksel ritmik desenlerle birlikte armonik bir dil kullanmıştır. Bu iki bölümden sonra, Stravinsky'e özgü ritmik varyasyonlar ve kromatik bir doku ön plana çıkmıştır.

Birkaç yıl boyunca bu senfoni sadece Stravinsky tarafından yönetilmiş ve o yıllarda nadiren seslendirilen bir senfoni olduğu, Stravinsky'nin sözleri ile kayıtlara geçmiştir.⁴¹

Stravinsky'nin, saf bir biçimde klasik dönem senfonilerini andıran bu yapıtı, Neo-Klasik dönemin seçkin bir başarısı olmuştur.

4.3. Symphony in Three Movements (Üç Bölümlü Senfoni)

Stravinsky'nin 1942'de yazmaya başlamış olduğu bu senfoni, isminden de anlaşılmalı olduğu gibi, üç bölümden oluşmaktadır ve bestecinin Amerika'ya yerleştikten sonra (1945-1946) tamamladığı bir çalışmadır. Senfoni, şiddetli ve Stravinsky'ye özgü ritmik kalıplar içerisinde, Neo-Klasik bir organizasyonu sürdürmek adına yazılmıştır.

⁴⁰ Stravinsky's Neoclassicism, editet by Jonathan Cross, Cambridge University pr. 2003, p.115

⁴¹ Stravinsky, I.Liner notes, pr.1999, p.5.

Senfoninin sunumu, 20-25 dakika sürmektedir:

1. *Overture; Allegro* (yaklaşık 10 dakika)
2. *Andante; Interlude: L'istesso tempo* (yaklaşık 6 dakika)
3. *Con moto* (yaklaşık 6 dakika)

Sosyal konuları nadir olarak eserlerinde işleyen Stravinsky, bu senfonisini *Savaş Senfonisi* olarak ilan ederek, Avrupa ve Asya'da ki İkinci Dünya Savaşının olaylarına direkt bir yanıt olarak bu senfoniye göstermektedir.⁴²

İlk bölümde piyanonun varlığı, bir piyano konçertosunu andırır. Buna nispeten ikinci bölümde arp önem taşımaktadır. Üçüncü bölümde ise; ilk iki bölümü birleştirerek, piyano ve arpa eşit önemi verir.

Stravinsky'nin daha erken senfonisi olan Do majör senfonisiyle kıyasladığımızda, üç bölümlü senfoni, çok daha fazla fırtınalı ve kromatik yapı içindedir. Ayrıca Do Majör Senfoni, soyut fikirleri temel alırken, onun daha geç senfonisi olan Üç Bölümlü Senfoni, sosyal olgulara değinir.

⁴² Charles M. Joseph, *Stravinsky Inside Out* New Haven and London: Yale University pr., 2001, p. 120

4.3. The Rake's Progress (Hovardanın Sonu)

Stravinsky'nin bu dönem içinde son çalışması olan ve onun başlı başına en uzun operası olan bu eser, üç perdeden oluşmaktadır. Bu opera birçok nedenden dolayı, Stravinsky'nin benzersiz Neo-Klasik çalışmaları içinde yerini almıştır. Aynı zamanda Stravinsky'nin romantik aşk konusunu içeren bir metinden yola çıkıp yazdığı tek eseridir. Birçok edebi metnin yazarı olan W. H. Auden, bu eserin de libretto yazarıdır. Eserin konusunda göze çarpan ahlak tablosu, isteklerini frenleyemeyen Hovardanın Sonunu göstermektedir. Bu son; hovardanın itibarını kaybederek, cinnet geçirip, ölmesi ile biter.⁴³

Bu opera, ansızın büyük bir mirasa konan Tom Rakewell'in, nişanlısı Anne Trulove'ı terketmesi ve macera peşine düşmesini konu almaktadır. Sonsuza kadar *Mephistopheles* karakteriyle (Şeytan karakteri) beraber yol alacak ve bu mecerada Nick karakteri onu yalnız bırakmayacaktır. Sonunda da akli dengesini kaybedip ölecektir.

Bu operanın final sahnesinde ve özellikle Tom'un hayal gücünde, kendisi ve nişanlısı Anne, felsefi olarak *Adonis** ve *Venüs***'ü simgelemektedir. Bu müzik, dinleyicilere, kargaşanın yanı sıra cenneti de hayal ettirmekte, aynı zamanda güzelliğin ne denli aldatıcı olduğunu hissettirmektedir.

Stravinsky, özellikle final sahnesinde olağanüstü müzikal efektler kullanmıştır. Finalin eşsiz güzelliği, üçüncü perdenin iki sahnesinde göze çarpar. İlk olarak temalar yeniden duyulmaya başlar. Stravinsky, Mozart modelindeki ezgilerinin küçük taklitleri dışında, tema tekrarlarından sakınmaktadır.⁴⁴ Fakat özellikle bir temanın tekrarı göze çarpar. Bu da, finalin yapı taşlarından birini oluşturan, Anne ve Tom'un mest edici aşk düetidir. Diğer taraftan Stravinsky'nin *Ballad* diye adlandırdığı olağanüstü temaları göze çarpar. Bu *Ballad*'ın içinde,

⁴³ Stravinsky, edited by Jonathan Cross. Cambridge University pr. 2003, p.123

* Adonis: Mitolojide yakışıklılığıyla meşhur delikanlı.

** Venüs: Mitolojide güzelliğiyle meşhur genç kadın.

⁴⁴ Stravinsky, edited by Jonathan Cross. Cambridge University pr. 2003, p.126

üçüncü perdenin ikinci sahnesinin girişinde yer alan, Tom ve Nick'in duetleri bulunmaktadır. Burada düzensiz ölçü kalıpları dikkati çeker ve Tom'un endişeyle korkusu hissedilir (Resim 4,6).

The Rake's Progress, Act 3, scene 2, 'Duet', figs. 163–166⁺³

Tom

163 164

There's some-thing.

there's some-thing, Sha - - dow, in your face — That fills, — that fills my soul with fear!

Nick

165 166

year and a day — have passed — a - way Since first — to you I came.

Resim 4.6: The Rake's Progress (**Hovardannın Sonu**) 3. Perde, 2. sahne. Düet, numara 163-166

Eserin culminationu (zirve noktası) Anne ve Tom'un aşk düetlerinin tekrarlandığı üçüncü perdenin son sahnesinde gerçekleşmektedir. 3/8'lik ritimde yazılmıştır ve *Dominant* sesi olan Si bemol sesi *Bas* partisinde sürekli duyurulmaktadır. Altmışdörtlük notalardan oluşan temanın motifi, aynı çizgide parça sonuna dek tekrarlanmaktadır. (Resim 4,7)

Stravinsky bu eserinde edebi ve müzikal yönden, Goethe'nin *Faust*'u ve Mozart'ın *Don Giovanni* eserinden beslenmiş ve bu eserler ona esin kaynağı olmuştur.

The Rake's Progress, Act 3, scene 2, 'Duet', figs. 249-52

L'usanza tempo no comodo

[249]

Anne Re - joice, — be - lu - ved: — in these fields of E - ly - si - um Space can -

Tom Re - joice, — be - lo - ved: — in these fields of E - ly - si - um Space can -

[250]

Anne not al - ter, nor time... our love a - bates; Here has no words for... Ab-sence or E -

Tom not al - ter, nor time... our love a - bates; Here has no words for... Ab-sence or E -

[251] [252]

Anne strange - ment Nor Now a no - tion of Al - most or Too Late.

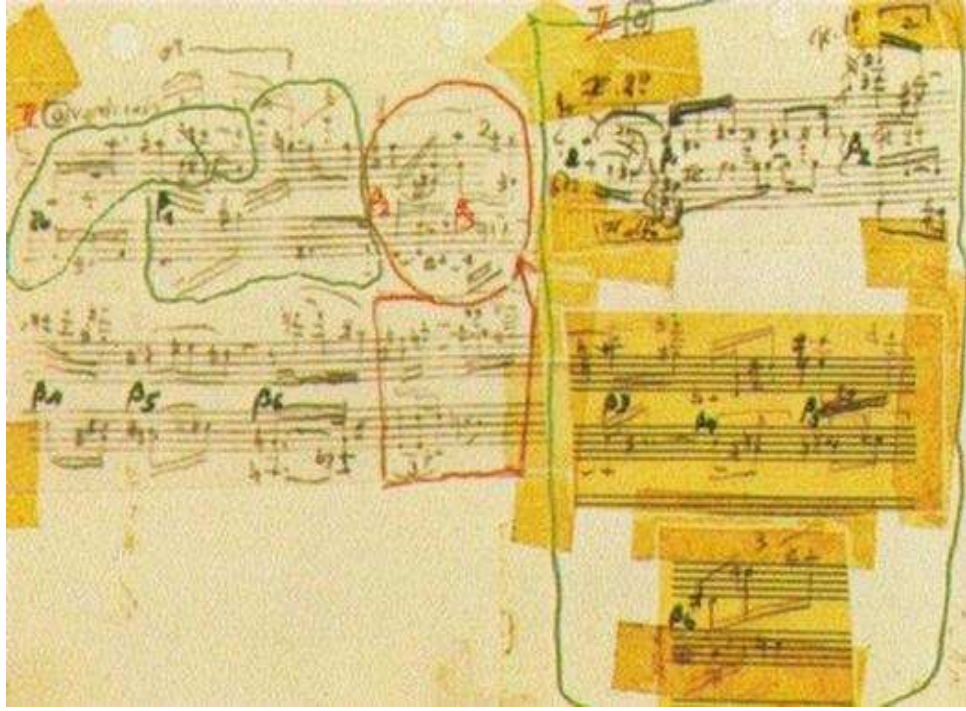
Tom strange - ment Nor Now a no - tion of Al - most or Too Late.

Resim 4.7: The Rake's Progress (**Hovardanın Sonu**) 3. Perde, 2. sahne. Düet, numara 249-252

5. SYMPHONY OF PSALMS (Coral Symphony) “Mezmurlar Senfonisi”

5.1. Giriş

“Bu eser söylenmesi için mezmurları dahil ettiğim bir senfoni değildir. Tam tersine, benim senfonik hale getirdiğim mezmurların şarkısıdır.” Igor Stravinsky

Resim 5.1: Symphony Of Psalms (Mezmurlar Senfonisi) El Yazısı

Psalm sözcüğü, yunanca, *arp eşliğinde söylenen şarkı* manasına gelir. Hristiyanlık'ta *Davut'un Mezmurları* veya sadece *Mezmurlar* olarak anılır ve Eski Ahit'te bulunur. “Mezmur” tanım olarak; *makamla okunan Zebur sureleri* anlamına gelmektedir.⁴⁵ Bundan dolayı Stravinsky’in bu senfonisine *Mezmurlar Senfonisi* denmektedir. Bazen *Zebur Senfonisi* olarak da karşımıza çıkmaktadır.

⁴⁵ Özgür ansiklopedi, Zebur, <http://tr.wikipedia.org/wiki/Zebur>, Vikipedi, (çevrimiçi) 15 Kasım 2007

Mezmurlar senfonisi (Symphony Of Psalms*), Stravinsky'nin manevi disiplin hissini tanımlayıp, kişisel yaratıcılığını üst düzeye taşıdığı ve tüm büyük eserleri arasında kendisiyle en çok bütünleştiği eseridir.

Mezmurlar Senfonisi, Neo-Klasik dönemin başyapıtlarındandır. Eser, 1930 yılında Boston Senfoni Orkestrasının 50. yılına ithaf edilmiştir. Senfoni, İncil ilahilerinden alınmış Latince metinler üzerine yazılmıştır. *Psalm*, Zebur anlamındadır, eski dini müziğin bir türüdür.

Stravinsky *Psalms*'ın içeriğini şöyle açıklar: “Psalms, “övgü”, fakat “öfke”, hatta ” lanet” barındıran şiirlerdir⁴⁶. Koro ve Orkestra için yazılmış olan bu senfoni, üç bölümden oluşur. Besteci eserde üç psalm kullanmıştır. Ps.38(13,14), Ps. 39(2.3.4), Ps. 150.

2. (Psalm 39, verses 2, 3 and 4) Orijinal Metin
Expectans expectavi Dominum, et intendit mihi. Et exaudivit preces meas; et exudit me de lacu miseriae, et de lato faecis. Et statuit super petram pedes meos: et direxis gressus meos. Et immisit in os meum canticum novrum, carmen Deo nostro. Videbunt multi, videbunt et timabunt: et aperabunt in Domino.

Tablo 5,1: Symphony Of Psalms 2. Bölüm.
Latince, Psalm 39, 2,3 ve4. Mısralar

* Psalm (fr., Psaume; al., ingl., Psalm; ita., Salmo) Jerusalem tapınağındaki ayinlerde okunan İbrani ilahisi. Tercüme yoluyla muhtelif Hristiyan mezhep kiliselerine de geçmiştir. Zebur kitabında toplanmış Mezmur ilahileri batıda besteciler için ilham kaynağı olmuştur.

⁴⁶ Naile Mehtiyeva 92 Kompozitörden 267 Senfonik Yapıtın Analizi/ b. Bilkent Üniversitesi 2003.

2. (Psalm 39, verses 2, 3 and 4) İngilizce Metin
I waited patiently for the Lord: and He inclined unto me, and heard my calling. He brought me also out of the horrible pit, out of the mire and clay: and set my feet upon the rock, and ordered my goings. And He hath put a new song in my mouth: even a thanksgiving unto our God. Many shall see it and fear: and shall put their trust in the Lord.

Tablo 5.2: Symphony Of Psalms 2. Bölüm.
İngilizce, Psalm 39, 2,3 ve4. Mısralar

Stravinsky 1929 yılında, Serge Koussevitsky'nin isteği üzerine, Boston Senfoni Orkestrasının 50. yıl dönümü onuruna bir beste yapması için görevlendirilmiştir. Diğer yıldönümü etkinliklerine ise aralarında Aaron Copland, Arthur Honegger, Paul Hindemith, ve Serge Prokofiev gibi besteciler görevlendirilmiştir.⁴⁷

Stravinsky, Psalm'ın 39. kısmını defterine not aldıktan sonra, Rusya'nın Noel arifesinde eseri, koro ve orkestra için dinsel bir çalışmaya dönüştürmüştür. Hayatının önemli bir anında almış olduğu bu önemli görev için, dinsel bir parça yazmaya karar vermesinde birçok neden vardır.

Stravinsky'nin ilk dinsel nitelikli eseri Mezmurlar Senfonisi değildir. Bu eserden önce, putperestlik öğeler taşımasına rağmen dinsel dramatik içeriği de olan, *Kral Oedipus* ve *Musaların Başı Apollo* gelmektedir. Stravinsky, 1926 yıllarında Rus Ortodoks Kilisesini düzenli olarak ziyaret eden bir kişiydi. Şüphesiz Stravinsky'nin, Mezmurlar Senfonisini yazacağı zaman doğru bir zamandı. Bu sebepler

⁴⁷ White Walter Eric, Stravinsky: The Composer and his Works, Pr.University Of California,1996, p..28

doğrultusunda, daha önceden planladığı bu dinsel eser için, karşısına önemli bir fırsat çıkmıştı ve bunu değerlendirmeliydi. Stravinsky işe başlarken, Davut'un Mezmurlar'ından üçünü, Vulgate'in* Latin uyarlamasından seçmiştir. Bu iş, Tanrıya biat ederek güveni ve arzusunu ifade etmesi için Stravinsky' nin duygularını temsil etmiştir.⁴⁸

1929'un son aylarına doğru Stravinsky almış olduğu üzücü haberdan dolayı etkilenmiştir. 19 Ağustos'ta Stravinsky'nin hem iş ortağı, hem de arkadaşı olan Sergey Diaghilev Venedik'te vefat etmiştir. Para ve komisyon paylaşımını içeren yanlış anlaşılmanın sonucu Stravinsky ve Diaghilev arasındaki ilişki yıllar geçtikçe bozulmuştu.⁴⁹ Fakat buna rağmen Diaghilev'in vefatı, Stravinsky için acı verici ve travmatik olmuştur.

1920'lerin başlarında Stravinsky ve Diaghilev arasındaki küçük diyaloglar, din konusu olmasına rağmen, yeterince ilgi çekiciydi ve onların birbirlerine yazdıkları son mektuplar haline geldi. 1930 sonlarına doğru Stravinsky Mezmurlar Senfonisi'ni bitirdi. 13 Aralık'ta da Dünya prömiyeri yapıldı.

Mezmurlar Senfonisi için zihinsel ilham öncelikle Stravinsky'nin iyi bir okuyucu ve araştırmacı olmasından kaynaklanmaktadır. Jacques Maritain okuduğu dönemlerde, Stravinsky bir sanat felsefesi bulmuştur; "*Scolastique Felsefe*"** (Skolastik Felsefe).⁵⁰

Maritain, sanatında; "İlk olarak, dinsel sanat için ayrılan hiçbir stil yoktur. Dinsel sanat, teolojik akıllılığın üzerindedir ve dinsel sanat, dinsel olmalıdır" görüşlerini savunarak, dinsel sanatla ilgili üç tezi önerir.⁵¹ Stravinsky, Maritain'nin

* Vulgata, Kutsal Kitabın dördüncü yüzyıl sonunda Hieronymus tarafından yapılan Latince tercümesi.

⁴⁸ Eric Walter White, Stravinsky: The Composer and his Works, Pr. University Of California, 1996, p.50

⁴⁹ White, Stravinsky, The Composer and his Works, Berkly Pr. 1986, p.95

** Scolastique Felsefe: İnanç ve bilgiyi kiliseyle, özellikle Aristoteles'in bilimsel sistemini uyumlu bir biçimde birleştirmeye çalışan Orta Çağ felsefesi

⁵⁰ Stephan Wals, Stravinsky: A Creative Spring, Russia and France 1882-1934, Pr. 1990, p.499

⁵¹ Jacques Maritain, Art and Scholasticism, Pr. New York: Scribner 1962, p.40

görüşlerinin aksine, Mezmurlar Senfonisinin standart bir stil veya tekniği savunduğu görüşündedir. Bunlarla ilgili olarak Stravinsky, günlük ve diyaloglarda; "Dinsel müzik, din olmadan neredeyse imkânsızdır" der.⁵²

Stravinsky, müziğin içinde ayrı bir armonik ve melodik hiyerarşi yaratır. Bütün eser boyunca aralık ilişkilerini sistematik olarak sergiler. Vokal tema kullanımlarının ve melodik hareketlerin inşa edildiği müzikal bir sunum yaratır.⁵³ 19. yüzyıl sonları ile erken 20. yüzyılın simgeci şairleri gibi birçok dini veya dindışı içeriği olan metinler kullanmıştır. Fakat müzik ile notlar arasında doğrudan bir ilişki kurmak Stravinsky'nin amacını temsil etmemektedir. O'na göre; bu durumda müzisyenin rahatı veya dinleyicinin kulakları değil, en önemli olgu müziktir.⁵⁴

Stravinsky'nin, dört bölümden oluşan geleneksel 19. yüzyıl Senfonisini örnek almaya hiç niyeti yoktu. Besteci, daha önceki eserinde birkaç periyodik bölümün, tek bir bölümde birleştiği, nefesli çalgılar için özel senfonik bir form yaratmıştı. Fakat Mezmurlar Senfonisi için Stravinsky'nin niyeti görkemli, büyük, orijinal senfonik bir iş yaratmaktı.

Bestecinin nefesli çalgılar için yazmış olduğu önceki senfonisinde önemli bir ayrıntıyı not etmek gerekir. Nefesli çalgılar için olan senfonisinde, Stravinsky, enstrümanların her birinin ayrı bir önem taşıdığını vurgulamaktadır. Bu anlam, üç bölümlü senfonisinde de açıkça görülebilir. Mezmurlar Senfonisi ise, metne dayalı bir biçimde devam etmektedir. Bu metinler besteci için büyük önem taşımaktaydı ve bu yüzden Partisyonun ilk sayfasına, Latince söylenmesi gerekliliğini vurgulamıştır.

Stravinsky daha önceki yıllarda yarattığı hemen her eserinde çeşitli sansasyonlara yol açmıştır. Mezmurlar Senfonisini de bu alışkanlığına dayanarak bestelemeye devam etmiştir. Bu sebepten dolayı, Boston Senfoni Orkestrasının 50. yıldönümü etkinliğinde bu eseri dinleyecek olanlar için büyük bir sürpriz söz konusuydu.

⁵² Robert Craft and Igor Stravinsky, *Dialogues and Diary*, Pr.1960, p.124

⁵³ White, Stravinsky, *The Composer and his Works*, Berkly Pres 1986, p.360

⁵⁴ Wals, Stravinsky: *A Creative Spring, Russia and France, 1882-1934*, Pr. 1990, p.431

5.2. Orkestra

- Koro (Soprano, Alto, Tenor, Bas.) Bu eserde Çocuk sesleri de kullanılmaktadır. Fakat Çocuk sesi olmadığı takdirde Soprano ve Alto sesleri kullanılır.
- (5.5.0.4.-4.5.3.1-timp.perc.harp, 2 pianos - Vcl. CB.) Önemli bir orkestral ayrıntı olarak Klarnet, Keman ve Viyolalar kullanılmamaktadır. Bu sesler koro ve Piyano tarafından desteklenir.
- Ocak-Ağustos 1930 tarihleri arasında Nice ve Charavines'te bestelenmiştir.
- Süresi 23 dakikadır.
- İlk Performansı Amerika Boston'da Boston Senfoni Orkestrası Tarafından 19 Aralık 1930 da Serge Koussevitzky yönetiminde gerçekleştirilmiştir.
- Avrupa da ilk Performansı Société Philharmonique de Bruxelles' de Palais des Beaux Sanat Merkezinde 13 Aralık 1930 da Ernest Ansermet yönetiminde yapılmıştır.
- Eserle ilgili tüm Partisyon ve notalar Boston Senfoni Orkestrasında bulunmaktadır. Diğer tüm el yazısı materyaller bestecinin kendi koleksiyonundadır.⁵⁵

5.3. Form

Eser, kompozisyon bakımından karşıtlık prensibine dayanır.⁵⁶ Bu karşıtlık yalnız bölüm aralarında değil, her bölümün kendi içinde de görülür. Bu eğilim Bach'ın "*Missa*"larından gelir. Eserin bütün elemanları, formun oluşum usulleri ciddi polifonik (çokseslilik) düzene sahiptir. Stravinsky armonide tek tonlu yapıdan, kilise makamlarından başlayarak 12 ton sistemine ulaşan, kontrpuan yazının usullerinden yararlanır. Orkestra kadrosundan yaylıları çıkararak özellikle nefesli sazlara yer verir; orkestraya 2 piyano ve arp ekler. Stravinsky bu eserde genel olarak Octatonic (sekizli) diziyi temel alır. Bu dizi, Majör ve Minör ikili aralıkların ardıl diziliminden oluşur.

⁵⁵ <http://www.cco.caltech.edu/~tan/Stravinsky/sopregister.html> 15 Aralık 2007

⁵⁶ Naile Mehtiyeva, 92 Kompozitörden 267 Senfonik Yapıtın Analizleri, Bilkent Üni. B.2003.s.175

Resim 5.2: Octatonic Dizi
(M2-m2-M2-m2-M2-m2-M2-m2)

Birinci bölüm hızlı tempoda, orkestranın kırık ve kesik akorları eşliğinde solo obua ve fagotun sunduğu arabesk unsurları içeren bir temayla başlar. Hemen ilk ölçüden rahatsız, sert bir ortam yaratılır, hareket genişleyerek koronun başlangıcına götürür. Burada, sanki asırların derinliklerinden gelen çağrılar ve sırlar duyurulur. Tematik malzemenin gelişimi, sıkça seslendirilen kısa motifler üzerinde sürdürülür. Bu motifler orkestra ve koroda sürekli olarak devam ettirilerek birinci bölümün doruk noktasına ulaşır. Birinci bölüm trajik içerikli müzikle sona erer.⁵⁷

İkinci bölüm solo obuanın sunduğu kederli tema ile başlar. Daha sonra obuaya solo flüt katılır. Bu birleşmede iki tema sergilenir. İkinci bölüm *Double Füg* (İkili Füg) biçiminde yazılmıştır; temalar önce orkestrada sonra koroda sunulur. Koronun dinamik yapısında, müziğin geriliminde J.S.Bach müziğinin yankıları duyulur.

Üçüncü bölüm ağır, sakın bir havada “Alleluia” (Tanya şükür) sözleriyle başlar. Daha sonra müzikte dinamizm ve keskin karşıtlıklar meydana gelir. Müziğin ritmik enerjisi, tekrarlanan kısa motifler Stravinsky’nin “Bahar Ayını”ni hatırlatır. Dinamik bölümden sonra kilise makamlarına dayanan, sakın, barış dolu bir müzik duyurulur. Eserde dinamizmin sönmesi, koronun “Alleluia” sözlerinin tekrarı ile sona erer.

⁵⁷ Naile Mehtiyeva, 92 Kompozitörden 267 Senfonik Yapıtın Analizleri, Bilkent Üni. B.2003.p.176

5.4. Analiz

Birinci Bölüm: Koral Prelud

İkinci Bölüm: Double Fug(İkili Füg)

Üçüncü Bölüm: Alleluia- “*Allegro symphonique*” (Koral Cantus Phirmus)

Stravinsky ilk olarak Üçüncü bölümü yazmıştır. Analize bu sebeple üçüncü bölümden başlanmaktadır.

5.4.1. Üçüncü Bölüm

Hücre No	Nota	Aralık	Ölçü
1.0	C→Eb	m3/M6	1(dikey) Fagot&Üst Tahta nefesliler
2.0	G→D	T4/T5	1(yatay) Flüt 1, Obua 2
3.0	Eb→G (F→A)	M3/m6	1(dikey) Flüt1,3,4 ve Obua
4.0	Eb→F (G→A)	M2/m7	1(yatay) Flüt1,3,4 ve Obua 1 Fagot

Tablo 5.3: Symphony Of Psalms Hücre(Intonation) Tablosu

Resim 5.3: Symphony Of Psalms Temel Hücre

III

Tempo ♩ = 48 (M.M.)

1

Fl. gr.

Fl. gr. (pel. piec.)

Ob.

Cr. Ing.

Fag.

C.-Fag.

Resim 5.4: Symphony Of Psalms 3. Bölüm Tahta Nefesliler Açılış Ölçüsü 1-2-3

Müzikal motifleri karşılaştırmak, bu bölümü anlamamızı sağlar. 18. ve 19. yüzyıllarda oluşturulan son bölümlerden farklı olarak, başlangıçta belirtilen *Alleluia*'da zafer duygusu hissedilmemektedir. Motifte hissedilen, sakinlikle karışık bir gerginliktir; *crescendo** ve acil bir *decrescendo*** ile dikkat çekmektedir.

Resim 5.5: Symphony Of Psalm Koral Giriş Ölçü 2-3

Laudate, yavaşça başlar. “Re, Mib, Sib” figürü üzerinde timpani, arp ve iki piyano dikkati çeker. Diğer bölümlerde olduğu gibi piyanolar, kemanlar ve viyolaların yerini tutmaktadır; onların vekilidir.

* Crescendo (kreşendo): Sesin gittikçe kuvvetlenmesi.

** Decrescendo (dekreşendo): Sesi gitikçe söndürerek; kuvvetini azaltmak.

Timp.
 Gr. C.
 Tempo ♩ = 48 (M.M.)
 Sopr.
 Alti
 Ten.
 Bassi
 arpa
 P.-f. 1. 2.

Alleluia. Lau-da-te,
 Alleluia. Lau-da-te,
 Alleluia. Lau-da-te, lau-da-te, lau-da-te,
 Alleluia. Lau-da-te, lau-da-te, lau-da-te,

Resim 5.6: Symphony Of Psalms Ölçü, 1-2-3-4-5-6

Koro, daha sonra *Dominum* adlı metinden bir dua şarkısı söylemeye başlar. Alleluia kısa pasajlar halinde tekrarlanır. Bölüm başlangıcında olduğu gibi, Alleluia liderliğinin olduğu ahenge, ilk Laudate'nin son tekrarına gelinir.

29 Tempo I $\text{♩} = 48$

Fl. gr. 3 4

Oboi 1 2 3 4

C. I. 1 2

C-Fag. 1 2

Tr-be 1 2

Tr-ne (basso) 1 2

Timp.

29 Tempo I $\text{♩} = 48$

S. Al-le-lui-a lau-da-te DO-MIN-UM.

A. Al-le-lui-a lau-da-te DO-MIN-UM.

T. Al-le-lui-a Lau-da-te, lau-da-te, lau-da-te DO-MIN-UM.

B. Al-le-lui-a Lau-da-te, lau-da-te, lau-da-te DO-MIN-UM.

Arpa

P.-f. $\frac{1}{2}$

V-C.

C-B.

Igor Stravinsky, Nice 1980

Resim 5.7: Symphony Of Psalms 3. Bölüm Finali

Stravinsky bu eserinde bitonal (çift tonlu) ve bifonksiyonel (çift fonksiyonlu) yapıya ağırlık vermiştir. Resim 5,8 de görüldüğü gibi; 77. ve 83. ölçünün 2. vuruşlarında, Dominant (çeken, V7) akoru ve ikinci derece (II7) akoru bir arada kullanılmıştır. 78. ölçünün 2. vuruşunda ise Altıncı derece (VI) ile Üçüncü derece (III) bir arada seslenmektedir. (Resim 5.9)

The image displays a musical score for measures 77, 78, and 83 of Stravinsky's Symphony of Psalms. The score is in 3/4 time and features four vocal parts (Soprano, Alto, Tenor, Bass) and a piano accompaniment. Measures 77 and 78 show complex bitonal and bifunctional harmony. Measure 83 shows a continuation of this style with a triplet in the piano part. The piano part is marked with 'mul', 'tu', 'di', and 'nis'.

Resim 5.8: Symphony Of Psalms, Ölçü 77-78, 83

77. ölçü 78.ölçü 83. ölçü

V7 vi V7

--- --- ----

II7 iii ii7

 (vi 4) 3

Resim 5.9: Symphony Of Psalms, Ölçü 77-78, 83,

5.4.2. İkinci Bölüm

Mezmurların senfonisinin ikinci bölümü, İki Temalı (double) fügüdür. İlk füg teması, obua ile başlar. Temanın sonraki girişi, flüt ile 6. ölçüden devam eder. Füg'ün üçüncü ve dördüncü girişleri, ölçü 13'te 3. flütte ve ölçü 18'de 2. obuadadır. Mezmurlar Senfonisinin 2. Bölümünde, Psalm 39'un II, III ve IV. Mısraları kullanılmıştır.

II

[illegible]

Resim 5.10: Symphony Of Psalms 2. Bölüm Giriş

İkinci temanın (Vokal Füg) ilk girişi, Soprano’da 29. Ölçüde, Alto’da 33’te, Tenor’da 39’da ve son olarak Bas’ta 43. ölçüde girer.

Resim 5.11: Symphony Of Psalms 2. Bölüm Soprano Partisi ölçü 29-33

5.4.3. Birinci Bölüm

Birinci Bölümün açılışındaki Koral Prelud, 2. bölümdeki İkili Fügün, “Hazırlayıcısı” biçimindedir. Bu Bölüm, diğer iki bölümde olduğu gibi Do tonalitesi üzerinde ve modal bir yapı içerisinde yazılmıştır. 14. ölçüye kadar “mi” minör akoru sıkça seslenmektedir. Obua ve Fagot’un solo olarak seslendiği Frazların* sonunda bu akoru duymaktayız. (Resim 5.12)

15. ölçüde Piyano ve Korno’da duyulan tema Alto’yu hazırlar. 26. ölçüde alto, “*Exaudi ovati onem mean Domine*” sözleri ile başlar. Müzikteki gerilim koronun katılımıyla devam eder. Uzun nota değerleriyle ilahiye devam eden koroya, bu bölümde tahta nefesli sazlar sekizlikler ile yanıt verir.

* *Phrase (Fraz)* : Latin kökenli bir terimdir. Müzikte, motiflerin birleşiminden oluşan ve cümleleri bir araya getiren unsura denilir.

SYMPHONIE DE PSAUMES

Igor Strawinsky
1930

I

Tempo $\text{♩} = 92$

FLAUTI GRANDI
FLAUTO GRANDE (poi PICCOLO)
OBOI
CORNO INGLESE
FAGOTTI
CONTRA FAGOTTO
CORNI FA
TROMBA PICCOLA RE
TROMBE DO
TROMBONI
TROMBONE (basso)
TUBA
TIMPANI
GRAN CASA

COLO
SOPRANI
ALTI
TENORI
BASSI

ARPA
PIANOFORTI 1. 2.
VOLONCELLI
CONTRABASSI

Tempo $\text{♩} = 92$

Copyright by Édition Russe (Russischer Musikverlag) for all countries.
Printed by arrangement, Boosey & Hawkes, Inc., New York, U.S.A.
New revision copyright 1948 by Boosey & Hawkes, Inc., New York, U.S.A.
Nouvelle révision - New revision 1948.

E & H. 16328

Resim 5.12: Symphony Of Psalms Birinci Bölüm Giriş

Birinci Bölümde Tahta ve Bakır nefeslilerde kullanılan motif, vokal çizgiye eşlik etmenin dışında, bize, ikinci ve üçüncü bölümün tematik tasarımını da açıkça göstermektedir. Arpejlerin oluşturduğu bu motif toplulukları, orkestral anlamda, her defasında katlanarak ve genişleyerek, müzikteki müthiş gerilimi oluşturmaktadırlar.

12

Fl. picc. *etc. sim.*

Fl. gr. *etc. sim.*

Fag. *sempre marcato*

C-Fag.

Cor. 1. & 2. *etc. sim.*

Tr-ba
picc. Re

Tr-bo
Do

Tr-ur
(basso)
e Tuba

S. *ff*

A. *ff*

T. *ff*

B. *ff*

Piano 1 *ff marcato*

Piano 2 *ff marcato*

V.C.
uols. *Arco*

C.B.
uols. *Arco*

me - i Re - mit - te mi - hi,

me - i Re - mit - te mi - hi,

me - i Re - mit - te mi - hi,

me - i Re - mit - te mi - hi,

Resim 5.13: Symphony Of Psalms Birinci Bölüm, Ölçü, 37-39

Stravinsky, bu eserde armonik olarak bitonal (çift tonlu) ve politonal (çok tonlu) bir yapı kullanmıştır. Birçok ölçüde iki akorun aynı anda kullanıldığını görmekteyiz. Resim 5.11. deki 61. ölçü buna en iyi örneklerden biridir. Piyanoda FM7 (Fa maj.7) akoru ile koroda Bdim7 (si eksik7) akoru bir arada seslenmektedir. Stravinsky, bu tarz *bifonksiyonel* seslenmeleri çokça kullanmakta ve sevmektedir.

The image displays a musical score for measures 60, 61, and 62 of the first movement of Stravinsky's Symphony of Psalms. The score includes vocal parts for Soprano, Alto, Tenor, and Bass, along with piano accompaniment. The piano part is divided into two staves: the upper staff for the right hand and the lower staff for the left hand. The key signature is one flat (B-flat major or D minor). The time signature is 4/4. The score is annotated with several labels and circles highlighting specific chords and notes:

- Bdim7**: A label pointing to a B-flat diminished 7th chord in the vocal parts.
- D minor chord**: A label pointing to a D minor chord in the piano right hand.
- FM7(third excluded)**: A label pointing to a Fa major 7th chord with the third excluded in the piano right hand.
- G (third excluded)**: A label pointing to a G chord with the third excluded in the piano right hand.
- G7sus4**: A label pointing to a G dominant 7th chord with the fourth suspended in the piano right hand.

Resim 5.14: Symphony Of Psalms Birinci Bölüm (Jin Myung Kang tarafından örneklendirilmiştir.)

5.4.4. Mezmurlar Senfonisinin Tonal Planı

1. Bölüm:

1-59. ölçüler: Eser, baştan 13. ölçüye kadar “Do” tonalinde, modal bir yapı içerisindedir; fakat “mi” aksenlidir. 12. ölçüden sonra Do majör tonu hissedilmeye başlanır. 26-32. ölçülere kadar “do#” sesinin üstünde, oktatonik dizi çerçevesine yakındır. Sonra tekrardan “mi” aksenine döner.

60-62. ölçüler: Eb (mi bemol) majör tonundadır.

63-78. ölçüler: C (do) majör tonundadır.(Yarım kadansla; V. Derecede bitmiştir.)

2. Bölüm:

1-5. ölçüler: Do minör

6-12. ölçüler: Sol min.

13-17. ölçüler: Do min.

18-23. ölçüler: Sol min.

24-32. ölçüler: Mib min.

33-38. ölçüler: Sib min.

39-42. ölçüler: Mib min

43-46. ölçüler: Sib min.

47-49. ölçüler: Mib min.

50. ölçü: Sol maj.

51. ölçü: Mib min.

52-60. ölçüler: Politonal (Soprano Fa min., Alto Sib min., Tenor Mib majör, Bas Lab majör)

61-65. ölçüler: Sib min.

66-70. ölçüler: Do min.

71-83. ölçüler: Koro ve orkestra Sib majördedir; fakat enstrümantal Bas partisi atonal bir yapıda seslenmektedir.

84-88. ölçüler: Do minör

3. Bölüm

1-20. ölçüler: Do minör tonundadır; fakat Do majör ile bitonal seslenir.

21-36. ölçüler: Do maj.

37-52. ölçüler: Bitonal

53-64. ölçüler: Mib maj.

65-98. ölçüler: Do maj.

99-109. ölçüler: Do min.

110-114. ölçüler: Bitonal (Fa maj. Ve Re maj)

115-125. ölçüler: Do maj.

126-130. ölçüler: Bitonal (Yukarı partiler; Mi maj., Aşağı partiler; Do maj.)

131. ölçü: Mi maj.

132-133. ölçüler: Sib maj.

134-137. ölçüler: Mib maj.

138-139. ölçüler: Mi maj.

140. ölçü: Sib maj.

141. ölçü: Mi maj.

142-143. ölçüler: Bitonal (Mi maj., enstrümantal Bas partisi: Mi min.)

144-146. ölçüler: Bitonal (Yukarı partiler; Mi maj., Bas; Sib maj.)

147-149. ölçüler: Bitonal (Yukarı partiler; Fa maj., Aşağı partiler; Solb maj)

150-154. ölçüler: Sol maj.

155-156. ölçüler: Bitonal (Koro; Sol min., Enstrümanlar; Sol maj)

157-162. ölçüler: Mib maj.

163-174. ölçüler: Mib tonunda (gerçek donanım)

175-182. ölçüler: Lab maj. (Sib dorian moduna benzemektedir.)

183-205. ölçüler: Mib maj.

206-208. ölçüler: Do min.

209. ölçü: Bitonal (Koro; Do min., Enstrümanlar; Do maj.)

210-212.ölçüler: Do maj.

SONUÇ

Müzikal eserlerin yapısında, gelişim bölümü çeşitli unsurların farklı biçimlerde işlenmesiyle çok değişik renk ve stilleri ortaya çıkarmıştır. Kimi besteci bunu dinleyiciye hissettirmeden, bazıları ise radikal bir biçimde bunu sergilemektedir. Her türlü teknik ile yapılan bu işlemlerin tek ortak noktası ise dönüş köprüsü ile birinci temanın tekrar sergilenmesidir. Müzik doğduğu yere geri dönmelidir. Klasik stilde bunu açık olarak görüyoruz. Fakat 20. yüzyıl müziğinin içerisinde yer alan materyaller, müzikte sınırları, yapıları ve geleneksel olarak adlandırılan teknikleri ortadan kaldırarak, birçok devrime öncülük etmiştir. Bu noktada besteciler farklı yönlerle bölünmüşlerdir.

Geçmiş dönem müziklerinde bulunan güçlü uyumsal değerlerin yadsınamayacağı görüşü ise, bazı bestecilerce dile getirilerek, taklit aşamasına varan çeşitli müzikler 20. yüzyılda tekrar Neo-Klasik akım olarak ortaya çıkmıştır. Igor Stravinsky bu akımın en önemli ve başlıca temsilcileri arasında yer almaktadır. Bu akımı oldukça benimsemiş bir besteci olarak birçok yeniliğe karşı çıkmış ve bazen de bu yeniliklere alaycı bir tavır sergilemiştir. Yüzyılın önde gelen bestecilerine oranla Stravinsky, klasik değerlere genel anlamda bağlı kalarak "Neo-Klasik" çizgide oldukça başarılı eserler ortaya koymuştur. Askerin Hikâyesi (1918) ve Pulcinella (1919) isimli bale süitleri bu akımın ilk belirgin örneklerindendir.

Igor Stravinsky'nin Neo-Klasik anlayışı sadece geleneksel öğeler ile sınırlı değildir. Müziğini, içerisinde kendine has armonik ve melodik yapıyı çok güçlü ritimsel unsurlar ile beslediğini ve bu etkileşim sonuncunda da, bu akımı 20. yüzyıl içerisinde nasıl yaşattığını görmekteyiz. Mezmurlar Senfonisinin ilk bölümünde kullanmış olduğu armonik ve kontrapunktik yapı bu eserin büyük bir heyecanla insanları bir araya getirmenin coşkusuyla birlikte, Stravinsky'nin Neo-Klasik anlayışını açıkça ortaya koyar. Eserin bütününde de genel anlamda çeşitli yenilikler görülmektedir. Boston Senfoni Orkestrasının 50. kuruluş yıldönümü için bestelenen bu eseri heyecanla bekleyen orkestra üyeleri; keman ve klarnetlerden yoksun Koral Senfoniye gördüklerinde şaşkınlıklarını gizleyememişlerdir. Stravinsky stiline

yenilik hiçbir zaman bitmemiştir. Stravinsky için en önemli unsur müziktir. Sebep ve sonuç ilişkisini çok fazla önemsemeden yoluna emin adımlarla devam ederek kendini sürekli olarak geliştirmiştir.

Stravinsky 20. yüzyıl müziğine büyük katkıda bulunmuş bir bestecidir. Bu özelliği onu Neo-Klasik akımın başlıca temsilcisi yapmıştır. Stravinsky'nin bu akımı 21. yüzyılda da kısmen de olsa kullanılmasına olanak sağladığı görüşündeyim.

KAYNAKÇA

- Boran İ., Şenürkmez K.Y.: Kültürel Tarih Işığında Çoksesli Batı Müziği, b. 2007, s.248
- Cangal, Nurhan: Armoni, b. 2002, s. 302, 310
- Craft, Rabert: Igor Stravinsky, Dialogues and Diary p.124
- Cross, Jonathan : The Cambrige Campanion to Stravinsky, pr.2003, p.5-98-101-103-104-115-123-126-170
- Çelebioğlu, Emel: Tarihsel Açıdan Evrensel Müziğe Giriş, 1986, s. 11- 212
- İlyasoğlu, Evin: Zaman İçinde Müzik, 1999, s. 49-202-219-223-224
- Hartog, Howord: European Music in The Twentieth Centry, pr. 1996, p.380
- Hales, Mick: In The Neo-classic Style, pr.1998 p.34
- Joseph, M. Charles : Stravinsky Inside Out Nex Haven and London, Yale University, pr.2001, p. 120
- Maritian, Jacques: Art and Scholasticism,(New York:Scribner 1962, p.40)
- Mehtiyava, Naile: 92 Kompozitörden 267 Senfonik Yapıtın Analizi/ Bilkent Üniversitesi 2003 s. 175-176
- Mimaroglu, İlhan: Müzik Tarihi, b. 2006, s. 141
- Liner, I.: Stravinsky, pr.1999, p.5
- Pershichetti, Winsent : Twentieth Centry Harmony, pr. 2002, p.10-11
- Reel, James: Igor Stravinsky, Introducing Neo-classicism 1882-1971 pr. 1999, p. 5
- Saydam Akif : Ünlü Müzisyenler Yaşamları-Yapıtları, b. 1997, s. 179
- Say Ahmet: Müzik Tarihi, b. 2000, s. 241- 487-489-490-641-642

Say Ahmet: Müzik Ansiklopedisi Cilt 3, b. 2005, s.374-641-642

Walter, White, Eric: The Music of Stravinsky, pr. 1996, p. 11-50-419

Walter, White, Eric : The Composer and his Works, Berkly pr.1986, -
p.28-95-360

Wals, Stephan: A Creative Spring, Russia and France, 1882-1934,pr.
1990p. 431-499

Ana Britannica: :Stravinsky,<http://www.pankitap.com/yazarlar/igor>
Çevrimiçi(17-07-2007)

Elektronik Adresler:

Özgür ansiklopedi: : Zebur, <http://tr.wikipedia.org/wiki/Zebur>, Vikipedi
(çevrimiçi (15 Kasım 2007)

Mitoloji : :<http://mitoloji.info/resim-akimlari/neoklasizm.nedir>
Neo-klasik.dönem (Çevrimiçi) (07-07-2007)

Wikipedia: :[http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_compositions
by_Igor_Stravinsky](http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_compositions_by_Igor_Stravinsky) (Çevrimiçi) (04-05-2008)

Stravinsky: :[http://www.cco.caltech.edu/tan/Stravinsky/
Sopragistee.html](http://www.cco.caltech.edu/tan/Stravinsky/Sopragistee.html). Çevrimiçi (15 Aralık 2007)

Noe-Klasik Akım: :[http://kirlangicbaligi.blogcu.com/resim-santinda
neo-klasik-akim_2503858.html](http://kirlangicbaligi.blogcu.com/resim-santinda-neo-klasik-akim_2503858.html) Çevrimiçi (07-07-2008)